

ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหา
ประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ณัฐพล อังคประเสริฐกุล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

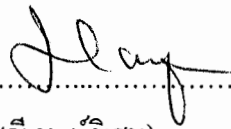
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2559

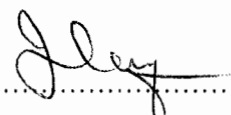
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

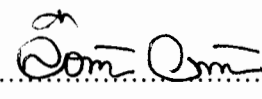
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ฌัฐพล อังคประเสริฐกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

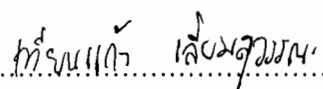
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..........อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

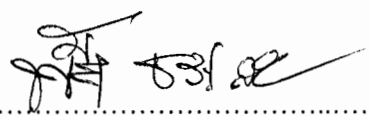
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..........ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

..........กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง)

..........กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

วันที่...25...เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ....2559.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่ง ในการช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีคืออย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ (อาจารย์ที่ปรึกษา) อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ (กรรมการสอบ) อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง (กรรมการสอบ) ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้า ในการดำเนินการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและระลึกถึงพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ในระดับปริญญาโท รวมทั้งบุคลากรและเจ้าหน้าที่งานบริการศึกษาทุกท่าน ที่ช่วยประสานงาน ให้ความสะดวกตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้คอยเป็นกำลังใจ เสมอมา รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้องๆ ทุกคนที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดียิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาขอขอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรมสั่งสอน ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจ จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ณัฐพล อังคประเสริฐกุล

57930030: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: ผลกระทบ/ ชาวประมง/ พระราชกำหนดการประมง/ มาตรการการแก้ไข

ณัฐพล อังคประเสริฐกุล: ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 (THE IMPACTS OF PROBLEM-SOLVING MEASUREMENTS BASED ON FISHING ENFORCEMENT ACT OF B.E. 2558 ON FISHERMEN LIVING IN AMPHUR MUEANG, RAYONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: สุณี หงษ์วิเศษ, ปร.ค. 72 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไข ปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามชาวประมงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน มีที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัยตำบลปากน้ำ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 มีอาชีพผู้ประกอบการประมง และมีรายได้ ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท 2. ผลกระทบของชาวประมงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจแบ่งเป็น 3 เรื่องได้แก่ เรื่องรายได้ ภาพรวมผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน ภาพรวมผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง และเรื่องความมั่นคงในอาชีพ ภาพรวมผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านสังคมแบ่งเป็น 2 เรื่องได้แก่ เรื่องความสัมพันธ์ กับเพื่อนบ้าน ภาพรวมผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง และเรื่องปัญหาภายในชุมชน ภาพรวม ผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง 3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยสรุปดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกับชาวประมงก่อนประกาศใช้กฎหมาย 2) ภาครัฐควรมี การกระจายข้อมูลให้ทั่วถึงและขอให้มีการปรับมาตรการให้มีความเหมาะสมกับชาวประมง 3) ภาครัฐควรรให้ความช่วยเหลือชาวประมงทั้งทางตรงและทางอ้อม

57930030: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: IMPACTS/ FISHERMEN/ FISHING ENFORCEMENT ACT/ THE PROBLEM-SOLVING

NATTAPON ANGKAPRASERTKUL: THE IMPACTS OF PROBLEM-SOLVING MEASUREMENTS BASED ON FISHING ENFORCEMENT ACT OF B.E. 2558 ON FISHERMEN LIVING IN AMPHUR MUEANG, RAYONG PROVINCE. ADVISOR: SUNEE HONGWISET, Ph.D. 72 P. 2016.

The purposes of this study were to investigate the impacts of problem-solving measurements based on Fishing Enforcement Act of B.E. 2558 on fishermen living in Amphur Mueang, Rayong Province. The data were collected by a questionnaire, which was completed by 395 subjects. The collected data were then analyzed by frequency, percentage, means, and standard deviation.

The results of the study revealed that the majority of the respondents were male, aged 41-50, being married with 4-6 family members, living in Paknam sub-district, holding a primary school certificate, doing fishery and earning 10,001-20,000 baht per month. Also, it was found that there were two main impacts of problem-solving measurements based on Fishing Enforcement Act of B.E. 2558 on these subjects, including the ones in relation to economical and social aspects. Economically, the subjects rated the impacts of these measurements on their monthly income, expenses, debts, and job security at a moderate level. Regarding the social aspects, there were impacts on the relationship between Thailand and its neighboring countries and problems in communities which were found at a moderate level. Based on these results, it was suggested that meetings and discussions should be held between involved government officers and fishermen to solve fishing problems prior to the enforcement of the law. Also, government sectors should publicize and disseminate the information on fishing enforcement act and adjust the problem-solving measurements that best suited all fishermen. Finally, government sectors should provide fishermen with both direct and indirect help and assistance.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
พระราชกำหนดการประมง พุทธศักราช 2558.....	9
ทฤษฎีนโยบายสาธารณะและการก่อเกิดนโยบายสาธารณะ.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ.....	20
เศรษฐกิจของจังหวัดระยอง.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
การสุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ตอนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558.....	47
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558.....	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
สรุปผลการวิจัย.....	54
อภิปรายผลการวิจัย.....	57
ข้อเสนอแนะ.....	60
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	66
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	72

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ที่มาของตัวแปร..... 37
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 43
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 44
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ..... 44
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว..... 45
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย..... 45
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 46
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ..... 46
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..... 47
10	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม..... 48
11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายได้ (n = 395)..... 48
12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมง ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายจ่าย และหนี้สิน (n = 395)..... 49
13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขต อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องความมั่นคง ในอาชีพ (n = 395)..... 50
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขต อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องความสัมพันธ์ กับเพื่อนบ้าน (n = 395)..... 51

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	
ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขต อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องปัญหาภายใน ชุมชน (n = 395).....	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตประเทศไทยได้มีการกำหนดพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัชกาลที่ 9 กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระยามานวราชเสวี ให้ไว้ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2490 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการประมง พระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยในพระราชบัญญัติมีการกำหนดประเภทที่จับสัตว์น้ำ การจดทะเบียนและการขออนุญาต การควบคุม บทกำหนดโทษ เป็นต้น (พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490, 2490)

ปี พ.ศ. 2496 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 โดยมีเหตุผลคือ ด้วยปรากฏว่าเวลานี้มีผู้ใช้วัตตริยะเบ็ดทำการประมงทั้งในน่านน้ำจืดและน่านน้ำเค็มกันเป็นจำนวนมาก อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ผู้ฝ่าฝืนไม่ค่อยกลัวเกรงเพราะโทษแห่งความผิดได้กำหนดไว้ให้อัตราต่ำและการจับกุมผู้กระทำความผิดก็จับได้ด้วยความยากลำบาก การใช้วัตตริยะเบ็ดทำการประมงนั้น ปรากฏจากผลของการทดลองของกองทัพเรือร่วมกับกรมการประมงว่า เป็นการทำลายพันธุ์ปลาชนิดดี ๆ อย่างร้ายแรงมาก การใช้วัตตริยะเบ็ดส่วนมาก ผู้ฝ่าฝืนใช้ตามหินกองในท้องทะเล ซึ่งมีปลาพันธุ์ดีอาศัยอยู่ เช่น ปลาเหลือง ปลาสีกุน การระเบิดครั้งหนึ่ง ๆ ปรากฏว่าได้ทำลายพันธุ์ปลาที่อยู่ในรัศมีการระเบิดโดยสิ้นเชิง ทั้งปลาใหญ่และลูกปลาที่เป็นปลาที่มีราคา และปลาเหล่านี้เป็นปลาประจำท้องที่ ถ้าหากยังมีการฝ่าฝืนเช่นนี้ต่อไปอีก ไม่ช้าพันธุ์ปลาดี ๆ ในท้องทะเลก็จะถูกทำลายให้สูญพันธุ์ในกาลต่อไปได้ เป็นการทำลายอาชีพการประมงของบรรดาชาวประมงและบัดนี้ก็ปรากฏว่าเครื่องมือทำการประมงบางชนิด เช่น อวนยอ อวนมูโร เบ็ดสาย ลอบปะทุน ทำการประมงไม่ได้ผล เพราะบริเวณที่ใดถูกระเบิดปลา ก็ถูกทำลายแทบหมดสิ้น ไม่มีพันธุ์พอที่จะเกิดและเพิ่มปริมาณให้มีการจับได้อีกเป็นเวลานาน ทำให้ชาวประมงที่ใช้เครื่องมือประจำที่ทำการจับไม่ได้ต่างพากันร้องว่าเดือดร้อน ฉะนั้น จึงควรกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ให้อัตราสูง เพื่อปราบปรามให้เจ็ดหลาบและป้องกันการทำลายพันธุ์ปลาไว้มิให้ถูกทำลายหมดไป โดยการกระทำของผู้เห็นประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะหน้าหนึ่ง ปรากฏว่ามีผู้ฝ่าฝืนทำการบุกรุกและวิดน้ำจับสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำอันเป็นที่สาธารณประโยชน์โดยมิได้รับอนุญาต เป็นเหตุให้เกิดการเสียหายแก่ที่จับสัตว์น้ำและพันธุ์สัตว์น้ำ จึงเห็นควรแก้ไขให้การควบคุมและการรักษาสัตว์น้ำได้ประโยชน์รัศมียิ่งขึ้น

ปี พ.ศ. 2513 ได้มีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 เหตุผลในการแก้ไขนี้ คือ เนื่องจากปรากฏว่า ได้มีผู้มีปลาปรีนยาหรือปลาครีบี ซึ่งเป็นปลาน้ำจืด ในสกุลเซราซาลมัส และมีแหล่งกำเนิดเดิมอยู่ในแม่น้ำอะเมซอน ประเทศบราซิล ไว้ในครอบครอง ปลาชนิดนี้เป็นปลานขนาดเล็ก รูปร่างคล้ายปลาแปบหรือปลาโคก แต่มีพินคมและมีนิสัยดุร้ายมาก ชอบอาศัยอยู่เป็นฝูง ชอบรวมกั๊กกินเนื้อมนุษย์และสัตว์ทุกชนิดเป็นอาหาร เช่น โค กระบือ ม้า ฯลฯ ที่ลงไปแม่น้ำลำคลองที่ปลานี้อาศัยอยู่ และบัดนี้มีผู้นำหรือส่งปลาในสกุลนี้มาจากต่างประเทศ เข้ามาขายในประเทศไทยหลายราย โดยจำหน่ายเป็นปลาประเภทสวยงามและแปลกประหลาด ถ้าปล่อยให้มีปลาในสกุลนี้ไว้ในครอบครองอาจจะมีการผสมพันธุ์ปลาในสกุลนี้ขึ้นจำหน่าย หรืออาจจะมีการนำไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ ปลาสกุลนี้จะขยายพันธุ์และแพร่หลายทั่วไป จะเป็นอันตรายต่อประชาชน สัตว์เลี้ยง และสัตว์น้ำอย่างยิ่ง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติการประมง โดยห้ามมิให้มีสัตว์น้ำตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา ไว้ในครอบครอง ไม่ว่าจะมิไว้เพื่อการค้าหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และโดยที่เป็นกรณีเหตุฉุกเฉินมีความจำเป็นรีบด่วน ในอันจะรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะก่อนที่จะได้มีการขยายพันธุ์จนสายเกินที่จะป้องกันกำจัดได้ สมควรออกพระราชกำหนดโดยด่วน

ปี พ.ศ. 2528 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการประมง ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2528 ด้วยเหตุผล คือ เนื่องจากว่าในปัจจุบันนี้มีประชาชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ใช้วัตถุมีพิษเพื่อทำการประมง อันอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคสัตว์น้ำได้ จึงสมควรจะได้กำหนดมาตรการควบคุมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าของเรือ กรณีที่มีการละเมิดน่านน้ำของต่างประเทศ และทำให้คนประจำเรือหรือผู้โดยสารไปกับเรือต้องตกค้างอยู่ ณ ต่างประเทศ ประกอบกับมีสัตว์น้ำ บางชนิดที่มีคุณค่าในทางเศรษฐกิจ เช่น เต่า และกระ ได้ถูกจับจนเกินปริมาณที่สมควร หากไม่มี มาตรการอนุรักษ์ที่เหมาะสมแล้ว สัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจประเภทดังกล่าวจะถูกทำลาย จนไม่มีเหลือสำหรับแพร่พันธุ์ หรือนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกต่อไป จึงสมควรที่จะออกมาตรการ ห้ามครอบครองสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำบางชนิดที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจดังกล่าว และโดยที่พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ไม่มีบทบัญญัติครอบคลุมไปถึงมาตรการเหล่านี้ อีกทั้งโทษบางมาตราที่บัญญัติไว้มีอัตราค่า ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558, 2558)

ปี พ.ศ. 2558 ได้มีการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย จึงมีพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ขึ้น โดยมีเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการประมง ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำจำนวนจำกัด ในขณะที่เทคโนโลยีด้านการประมงได้พัฒนาไปอย่างมาก และถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทำการประมง อันส่งผลให้สัตว์น้ำลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จึงสมควรปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำและการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรฐานสากล รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการประมง และสภาพของสังคมในปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำและการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนประมงท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างสมดุล เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และกำหนดมาตรการในการส่งเสริมให้สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงหรือจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีคุณภาพได้มาตรฐานด้านสุขอนามัย มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและมีให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมและจัดระเบียบการใช้เรือประมงไทยในการทำการประมงทั้งในน่านน้ำและนอคน่านน้ำไทย

ต่อมาได้มีพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ด้วยเหตุผล คือ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ยังขาดมาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำการประมงในน่านน้ำไทยและนอคน่านน้ำไทย เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งยังขาดการบริหารจัดการการทำการประมงให้สอดคล้องกับการผลิตสูงสุดของธรรมชาติ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน และหากไม่มีการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน อาจมีผลกระทบต่อประมงของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้น และตรวจสอบการประมง อันเป็นการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ และบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และโดยที่การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำให้แล้วเสร็จโดยรวดเร็ว เพื่อมิให้กระทบต่อการส่งออก สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของประเทศไทย ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ (พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558, 2558)

ก่อนการจัดทำพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ขึ้นใช้นั้น ประเทศไทยได้รับการแจ้งเตือนจากคณะกรรมาธิการยุโรป อันเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยในฐานะรัฐเจ้าของธงเรือรัฐเจ้าของท่า รัฐชายฝั่ง และรัฐเจ้าของตลาด ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของกฎหมายสากล และมีได้มีการดำเนินการเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และกำจัดการทำประมงแบบ IUU Fishing หรือชื่อเต็ม ที่เรียกว่า Illegal unreported and unregulated fishing โดยปล่อยให้เรือประมงที่ติดธงไทยทำการประมง

ที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ทั้งในบริเวณน่านน้ำภายในและต่างประเทศ มิได้กำกับดูแลการทำประมงทะเลในน่านน้ำไทยให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งไม่สามารถติดตาม ควบคุม ดูแลกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับสำหรับสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทั้งที่นำเข้ามาเพื่อการแปรรูป และส่งไปจำหน่ายยังประเทศในเครือสหภาพยุโรปได้อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพที่จะช่วยป้องกัน ความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ประมงแบบ IUU มิให้มีการซื้อขายผ่านประเทศไทยและส่งออกไปยังตลาด ประชาคมยุโรป ทำให้สหภาพยุโรปในฐานะของรัฐเจ้าของตลาด (Market states) จำเป็นที่จะต้อง ดำเนินการตามกฎหมายสหภาพยุโรป ที่ (EC) No.1005/ 2008 ว่าด้วยการจัดตั้งระบบ ของประชาคมยุโรป เพื่อป้องกัน ยับยั้ง และกำจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม โดยตามกระบวนการเบื้องต้นคณะกรรมการฯ จะออกคำประกาศแจ้งเดือน อย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งให้คำแนะนำรัฐบาลไทยในการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจน มาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ สัตว์น้ำของตนที่จะส่งไปยังสหภาพยุโรปไม่เป็นสินค้าที่เกิดจากการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) จึงทำให้รัฐบาลในปัจจุบันทำการแก้ไขปัญหา และได้มีพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ขึ้น

หลังจากมีมาตรการคุมเข้มการทำประมงผิดกฎหมาย มีเรือประมงในหลายจังหวัด ประกาศหยุดเดินเรือพากันจอดเทียบท่าหลายพันลำ ส่งผลให้อาหารทะเลเริ่มปรับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากที่จังหวัดสงขลา เรือประมงทั้งขนาดเล็กและใหญ่หลายร้อยลำจอดลอยลำจวนสิ้น ท่าจอดเรือบริเวณท่าเทียบเรือประมงใหม่ จังหวัดสงขลา ขณะที่บางส่วนทยอยกลับเข้าฝั่งและขนถ่าย สินค้าสัตว์น้ำที่ทำเทียบเรือก่อนนำมาจอดและหยุดออกเรือเช่นกัน เนื่องจากเรือประมงในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีปัญหาอาชญาบัตรไม่ตรงกับเครื่องมือประมง ทำให้บรรยากาศตามท่าเทียบเรือเงียบเหงา รวมทั้งแพปลาพากันทยอยหยุดอย่างต่อเนื่อง จากปริมาณสินค้าสัตว์น้ำที่ลดลงเพราะเรือประมงหยุด รวมถึงจังหวัดระยอง หลังจากมีมาตรการคุมเข้มการทำประมงผิดกฎหมายทำให้บริเวณปากแม่น้ำ ระยองมีเรือประมงจำนวนหลายร้อยลำจอดเต็มปากแม่น้ำ ส่งผลให้การจ้างงานลดลง ลูกเรือประมง บางส่วนมีการกลับบ้านไปบ้าง และราคาสินค้าจากสัตว์น้ำ อาหารทะเลมีการปรับราคาสูงขึ้น (สปริงนิวส์, 2558)

จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบ ของชาวประมง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในประเด็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และมาตรการ การแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลกระทบที่ชาวประมงได้รับจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง
2. เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ชาวประมงที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ชาวประมงที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 27,790 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง, 2553)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ดังนี้

- 2.1 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เรื่องรายได้ เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน เรื่องความมั่นคงในอาชีพ
- 2.2 ด้านสังคม ได้แก่ เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เรื่องปัญหาภายในชุมชน

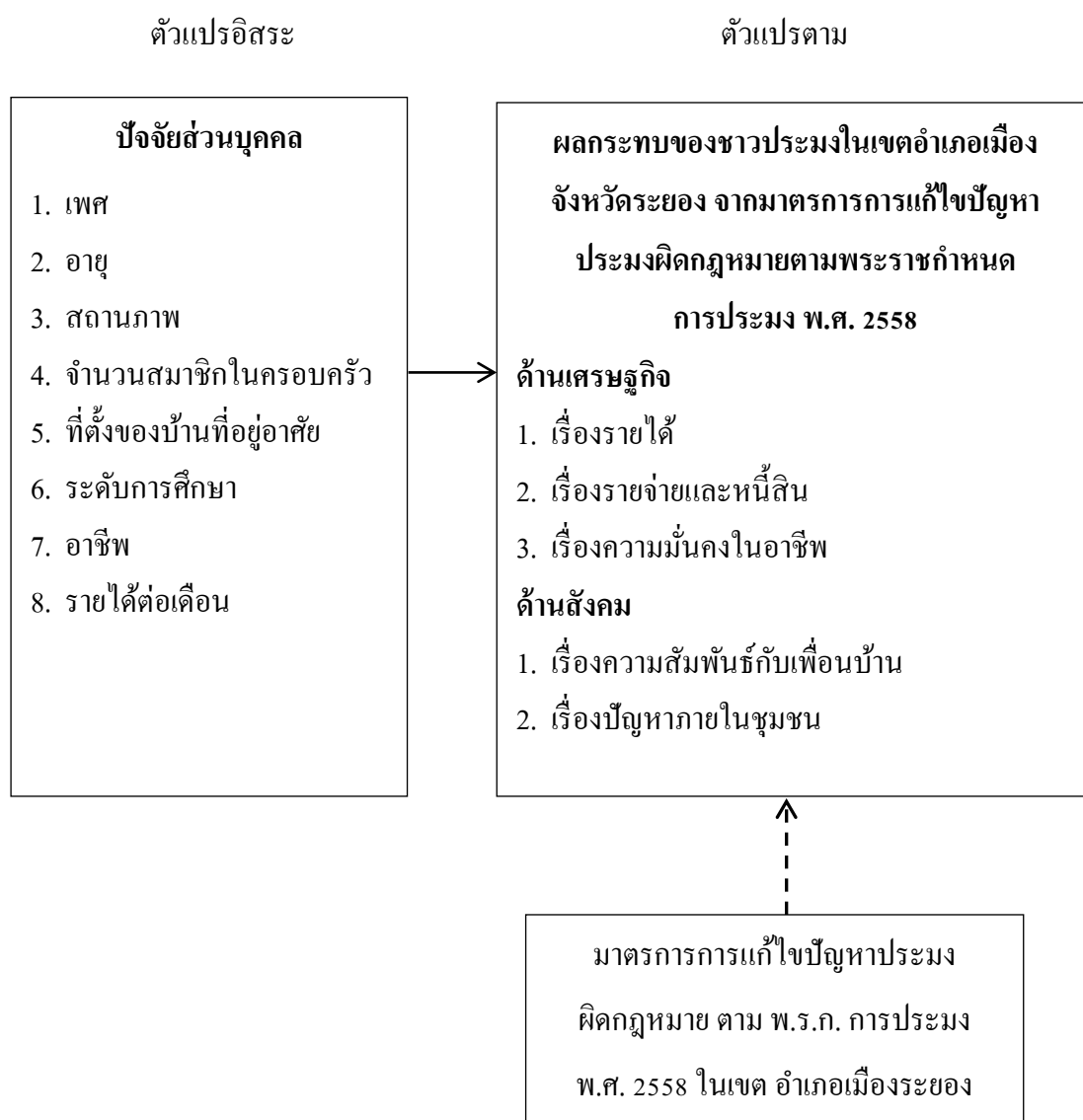
3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึง วันที่

20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และค้นคว้าหาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ ตลอดจนศึกษาพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ทำให้ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 หมายถึง บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดที่มุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและในน่านน้ำทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศ รวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจำเรือ และป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง

อาชญาบัตร หมายถึง ใบอนุญาต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้แก่ผู้รับอนุญาต เพื่อใช้ประกอบการอาชีพบางอย่างตามเขตที่กำหนด

การประมงผิดกฎหมาย หมายถึง การทำประมงข้ามแดนที่ผิดกฎหมาย คือ เรือประมงของไทยที่ทำประมงผิดกฎหมายเหนือน่านน้ำไทยหรือนอกเหนือน่านน้ำไทยโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ในทางกลับกันยังรวมไปถึงเรือประมงของสัญชาติใด ๆ ก็ตามที่ทำประมงผิดกฎหมายภายในน่านน้ำของไทยอีกด้วย (องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ, 2558)

มาตรการการแก้ไข หมายถึง วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย กำหนดไว้สำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น มาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย

การจัดระเบียบ หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่จัดขึ้น เพื่อควบคุมสิ่งต่าง ๆ ภายใต้อาณัติของกฎหมาย แบบแผน และกฎเกณฑ์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำประมง

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นจากอดีต ปัจจุบัน และอนาคต อาจส่งผลทางบวกและทางลบกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ในที่นี้หมายถึง ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย

ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง หมายถึง ชาวประมงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่ทำการประมงหรืออาศัยอยู่บริเวณติดกับทะเล ได้แก่ ตำบลปากน้ำ และตำบลบ้านเพ

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางรายรับ รายจ่าย การจ้างงานหนี้สิน ทรัพย์สินความมั่นคงในอาชีพของชาวประมงที่อยู่บริเวณตำบลปากน้ำและตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ผลกระทบทางด้านสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านสภาพความเป็นอยู่ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในการดำรงชีวิต มีวัฒนธรรม ประเพณี ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

ปัญหาภายในชุมชน ปัญหายาเสพติด การพบปะพูดคุยกับคนในหมู่บ้านของประชาชนในเขตบริเวณ
ตำบลปากน้ำและตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ชาวประมง หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำทางทะเลและค้าขายสินค้าเกี่ยวกับสัตว์น้ำ
ทางทะเล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการ การแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. พระราชกำหนดการประมง พุทธศักราช 2558
2. ทฤษฎีนโยบายสาธารณะและการก่อเกิดนโยบายสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ
 - 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคม
4. เศรษฐกิจของจังหวัดระยอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชกำหนดการประมง พุทธศักราช 2558

บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนี้มุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทย และในน่านน้ำทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษา ทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืนและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือ ในนานาชาติ รวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจำเรือและป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ในภาคการประมง

ในพระราชกำหนดนี้ได้ให้ความหมายของคำว่า “สัตว์น้ำ” ว่าสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นปกติ สัตว์จำพวกสะเทินน้ำสะเทินบกสัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณน้ำท่วมถึง สัตว์ที่มีการดำรงชีวิตส่วนหนึ่ง อยู่ในน้ำ สัตว์ที่มีวงจรชีวิตช่วงหนึ่งที่อาศัยอยู่ในน้ำเฉพาะช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ รวมทั้งไข่ และน้ำเชื้อของสัตว์น้ำและสาหร่ายทะเล ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และให้หมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของพันธุ์ไม้น้ำนั้นด้วย

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดประมง พุทธศักราช 2558 โดยมีสาระสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ ในหมวดที่ 1 เรื่องบททั่วไป “มาตรา 11 ห้ามมิให้โรงงานตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำจ้างลูกจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง แรงงานหรือจ้างคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง หากมีการจ้างลูกจ้าง หรือคนงานที่ผิดกฎหมายไม่เกินห้าคน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีโดยพลัน และให้อธิบดี มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการ โรงงานตั้งแต่สิบวันถึงสามสิบวัน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง หากมีการจ้างลูกจ้าง หรือคนงานที่ผิดกฎหมายมากกว่าห้าคน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีโดยพลัน และให้อธิบดี แจ้งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อสั่งปิดโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่า ผู้ประกอบกิจการ โรงงานที่ถูกสั่งให้หยุด ประกอบกิจการตามวรรคสอง กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งอีกภายในสามปีนับแต่วันที่ มีคำสั่ง ให้หยุดประกอบกิจการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีโดยพลัน และให้อธิบดีแจ้งปลัดกระทรวง อุตสาหกรรมเพื่อสั่งปิดโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการ โรงงานที่ถูกสั่งปิดโรงงานตามวรรคสามและวรรคสี่ ประกอบกิจการ โรงงานเกี่ยวกับสัตว์น้ำและห้ามผู้อนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานออกใบอนุญาต ให้แก่บุคคลดังกล่าวเพื่อประกอบกิจการ โรงงานเกี่ยวกับสัตว์น้ำ

คำสั่งปิดโรงงานตามมาตรานี้ให้มีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน สำหรับโรงงานจำพวกที่ 3”

หมวดที่ 3 เรื่อง การทำการประมงในน่านน้ำไทย “มาตรา 30 บทบัญญัติในหมวดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการ ควบคุม และกำกับดูแลการทำการประมงและแก้ไขปัญหา ประโยชน์ขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง การควบคุมและกำกับการทำการประมงตามหมวดนี้ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ในการผลิตของธรรมชาติโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาจุดอ้างอิง เพื่อให้สามารถทำการประมง ได้อย่างยั่งยืนและประชาชนมีแหล่งอาหารได้ตามสมควร”

“มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเล นอกชายฝั่ง”

“มาตรา 36 ผู้ใดจะทำการประมงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ จากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

การออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ออกสำหรับเรือประมงแต่ละลำ และในใบอนุญาต ต้องระบุจำนวนและประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมง พื้นที่ในการทำการประมงปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่อนุญาตให้ทำการประมง หรือห้วงเวลาที่กำหนด ให้ทำการประมงได้ ให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการทำการประมงและปริมาณผลิตผล สูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงอย่างยั่งยืนที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการการประมง”

หมวดที่ 4 เรื่อง การทำการประมงนอกน่านน้ำไทย “มาตรา 48 ผู้ใดจะใช้เรือประมงไทยทำการประมงในเขตทะเลนอกน่านน้ำไทย ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทยจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

การออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ออกสำหรับเรือประมงแต่ละลำ และต้องระบุจำนวนและประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมง ถ้าผู้ขออนุญาตประสงค์จะทำการประมงในเขตของรัฐชายฝั่ง อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะอนุญาตได้เฉพาะเมื่อผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตแสดงหลักฐานว่าตนเป็นผู้มีสิทธิในการทำการประมงในน่านน้ำของรัฐชายฝั่ง และเมื่อมีหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตอยู่ในสถานะที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหลักเกณฑ์และมาตรการของรัฐชายฝั่งหรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 39 มาใช้บังคับกับการขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

“มาตรา 52 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย ทำการประมงในเขตน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 36”

“มาตรา 54 ผู้ใดเป็นเจ้าของเรือประมงไทยหรือเป็นเจ้าของเรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทย แต่ใช้ผู้ควบคุมเรือหรือคนประจำเรือหรือมีผู้โดยสารเป็นผู้มีสัญชาติไทยได้ใช้หรือยอมให้ใช้เรือประมงของตนทำการประมงนอกน่านน้ำไทยจนเป็นเหตุให้มีการละเมิดกฎหมายของรัฐต่างประเทศ และทำให้ผู้ควบคุมเรือ คนประจำเรือ หรือผู้โดยสาร ซึ่งไปกับเรือประมงต้องตกค้างอยู่ในต่างประเทศ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการนำบุคคลดังกล่าวกลับประเทศ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากกรมประมง

ในกรณีที่เจ้าของเรือประมงไม่ชดใช้ค่าใช้จ่ายภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้กรมประมงมีอำนาจยึดเรือประมงดังกล่าวและนำออกขายทอดตลาด และเมื่อหักจำนวนเงินที่ต้องชดใช้พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี คิดตั้งแต่วันที่ถึงกำหนดชำระจนถึงวันที่ได้รับเงินจากการขายทอดตลาด เหลือเงินเท่าใดให้คืนให้แก่เจ้าของ

หมวดที่ 10 เรื่อง มาตรการทางปกครอง “มาตรา 110 บทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการทางปกครองที่เพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการใช้โทษทางอาญาที่ได้กำหนดไว้ในหมวด 11 และเพื่อกำหนดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล”

“มาตรา 112 เจ้าของท่าเทียบเรือประมง ผู้ประกอบกิจการแพปลา หรือเจ้าของเรือที่ได้จดทะเบียนเป็นเรือขนถ่ายสัตว์น้ำหรือเก็บรักษาสัตว์น้ำ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราช

กำหนดนี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชกำหนดนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนได้”

“มาตรา 113 ผู้ใดทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

1. ยึดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงนั้น หรือเครื่องมือทำการประมง
2. ห้ามทำการประมงจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
3. สั่งพักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะสั่งห้ามมิให้ใช้เรือประมงนั้นจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการพักใช้ใบอนุญาตด้วยก็ได้
4. เพิกถอนใบอนุญาต และประกาศให้เรือประมงนั้นเป็นเรือที่ใช้ทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
5. กักเรือประมงหรือสั่งให้วางประกัน ในกรณีเรือประมงที่กระทำความผิดเป็นเรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทย

ในการยึดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตาม (1.) อธิบดีจะสั่งให้เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือดูแลและเก็บรักษาสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำนั้น ไว้ในเรือให้อยู่ในสภาพเดิมก็ได้

การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีคำนึงถึงสภาพความร้ายแรงแห่งความผิด การกระทำความผิดซ้ำ และการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำอีก”

“มาตรา 114 การกระทำดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงตามมาตรา 113

1. ใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมงตามมาตรา 10
2. ทำการประมงโดยไม่มีใบอนุญาตทำการประมงหรือไม่มีใบอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมง ตามมาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48
3. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 81
4. จัดทำบันทึกการทำการประมงหรือรายงานการทำการประมง โดยใช้เอกสารอันเป็นเท็จ หรือทำลายเอกสารหรือหลักฐานในการกระทำความผิด
5. ทำการประมงเกินปริมาณหรือเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 36 ทำการประมงในบริเวณที่ห้ามทำการประมงตามมาตรา 56 หรือทำการประมงในห้วงเวลาที่ห้ามทำการประมงตามมาตรา 70
6. ดัดแปลงเครื่องมือทำการประมงตามมาตรา 42 หรือใช้เครื่องมือทำการประมงที่ต้องห้ามตามมาตรา 67 มาตรา 68 มาตรา 69 หรือมาตรา 71 (1.)

7. ทำการประมงโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่รัฐชายฝั่งหรือองค์การระหว่างประเทศกำหนดไว้
ตามมาตรา 49

8. จับสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่าที่กำหนดไว้ขึ้นเรือประมงตามมาตรา 57

9. จับสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำตามที่กำหนดไว้ขึ้นเรือประมงตามมาตรา 66

10. ขนถ่ายสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 87
มาตรา 88 หรือมาตรา 89

11. ปลอมแปลง ปิดบัง หรือเปลี่ยนเครื่องหมายประจำเรือประมงหรือทะเบียนเรือประมง

12. ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้สังเกตการณ์ ปิดบัง ซ่อนเร้น
หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่

13. มีส่วนร่วม สนับสนุน หรือจัดหาสิ่งจำเป็นให้แก่เรือประมงที่ทำการประมง
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

14. กระทำการอันเป็นความผิดในเรื่องอื่นใดที่ไม่ใช่เป็นการกระทำตาม (1.) ถึง (13.)
เกินสามครั้งภายในหนึ่งปี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเดียวกันหรือไม่ก็ตาม”

หมวดที่ 11 เรื่อง บทกำหนดโทษ “มาตรา 121 บทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เพื่อให้การบังคับใช้
กฎหมายมีประสิทธิภาพ และป้องปรามการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใด
รวมทั้งการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดตามพระราช
กำหนดนี้”

“มาตรา 122 ผู้ประกอบอาชีพการประมงหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประมงผู้ใดไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรา 9 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

“มาตรา 123 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 10 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท
หรือปรับจำนวนสามเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงยี่สิบ
ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่า
ของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่ยี่สิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหกสิบ
ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่า
สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หกสิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าล้านบาทถึงสามสิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า”

“มาตรา 129 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือตั้งแต่ยี่สิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหกสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือตั้งแต่หกสิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าล้านบาทถึงสามสิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า”

“มาตรา 134 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 49 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองล้านบาทถึงสิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หกสิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับสิบล้านบาทถึงยี่สิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ยี่สิบล้านบาทถึงสามสิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า”

“มาตรา 152 ผู้ใดทำการประมงหรือขนถ่ายสัตว์น้ำโดยมิได้รายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 81 (2) หรือ (3) มาตรา 82 หรือมาตรา 88 (2) หรือ (3) หรือทำรายงานอันเป็นเท็จหรือไม่นำเรือกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงตามมาตรา 81 (5) ต้องระวางโทษปรับหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่ยี่สิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหกสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับหนึ่งแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หกสิบตันกรอสขึ้นไป แต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอส ต้องระวางโทษปรับห้าแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ใช้เรือขนาดตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับสองล้านบาท”

“มาตรา 153 เจ้าของเรือประมงผู้ใดใช้คนประจำเรือ ซึ่งไม่มีหนังสือคนประจำเรือหรือไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 83 ต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่าสี่แสนบาท แต่ไม่เกินแปดแสนบาทต่อคนประจำเรือดังกล่าวหนึ่งคน และให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงของเจ้าของเรือประมงและให้อธิบดีกรมเจ้าท่ามีคำสั่งเพิกถอนประกาศนียบัตรนายเรือของผู้ควบคุมเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยด้วย”

“มาตรา 156 เจ้าของท่าเทียบเรือประมง ผู้ประกอบกิจการแพปลา ผู้ประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ต้องมีการควบคุม หรือผู้ซื้อสัตว์น้ำจากบุคคลดังกล่าวผู้ใดไม่จัดทำหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำหรือจัดทำเอกสารหรือกรอกข้อมูลอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท”

“มาตรา 169 เครื่องมือทำการประมง สัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เรือประมง หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นกรณีเรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทย ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้วางประกันไว้ตามที่ศาลกำหนดแล้วให้ศาลส่งปล่อยเรือนั้นไป”

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ยังขาดมาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำการประมงในน่านน้ำไทย และนอคน่านน้ำไทย เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งยังขาดการบริหารจัดการการทำการประมงให้สอดคล้องกับการผลิตสูงสุดของธรรมชาติ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน และหากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจมีผลกระทบต่อประมงของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้น และตรวจสอบการประมงอันเป็นการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมง และสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และโดยที่การดำเนินการดังกล่าว ต้องกระทำให้แล้วเสร็จโดยรวดเร็ว เพื่อมิให้กระทบต่อการส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของประเทศไทย

ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

ทฤษฎีนโยบายสาธารณะและการก่อเกิดนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ

วเรช จันทรศร (2554) เสนอว่า นโยบายสาธารณะเป็นเสมือนกลไกหลักสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ด้วยเหตุผลที่นโยบายเป็น “กิจกรรมต่าง ๆ” หรือ “แผนงานหรือโครงการ” หรือ “แนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐได้กำหนดขึ้น” เพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว แต่ที่ผ่านมามีการส่งเสริมและผลักดันนโยบายแผนงาน เพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จในการปฏิบัตินั้นยังมีเพียงส่วนน้อย อีกทั้งความล้มเหลวที่เกิดขึ้นมักมีสาเหตุที่ไม่แน่ชัด จนเป็นผลทำให้นโยบาย แผนงาน หรือโครงการต้องล้มเลิกไปในที่สุด ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติก่อผลเสียหายต่อประเทศชาติหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ คือ สิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ สิ้นเปลืองเวลาในการดำเนินนโยบายที่ล้มเหลวและล้มเลิกไป ตลอดจนสิ้นเปลืองบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และการดำเนินนโยบายดังกล่าว ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เข้าใจถ่องแท้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

มยุรี อนุมานราชชน (2547, หน้า 39) เสนอว่า นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ ของสังคม ภายใต้กรอบคิดในกระแสหลัก ภาครัฐมีอิสระในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างเต็มที่ แต่ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยบุคคลและองค์การที่มีอำนาจในการตัดสินใจในนโยบาย ตลอดจนการคำนึงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ (สาทิต จิตนาวา, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับเดวิด สุขกำเนิด, วิชัย เอกพลาการ และปัทพงษ์ เกษสมบูรณ์ (2545, หน้า 14) เสนอว่า นโยบายสาธารณะอาจเกิดจากฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่จำเป็นต้องเกิดจากการประกาศจากรัฐบาล แต่สามารถเกิดจากภาคเอกชนหรือภาคประชาชนก็ได้ โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ และติดตามผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (อำพล จินดาวัฒนะ, 2546, หน้า 7) และสอดคล้องกับนายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ ได้เสนอถึง “นโยบายสาธารณะ” มีความว่า “แต่ละสังคมมีนโยบายสาธารณะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ไม่จำเป็นต้องเกิดจากรัฐอย่างเดียวเท่านั้น แต่นโยบายสาธารณะสามารถเกิดจากภาคเอกชน ภาคประชาชน และสังคมได้ แต่นโยบายสาธารณะส่วนใหญ่เกิดจากรัฐ โดยภาคประชาชนและวิชาการมีส่วนร่วมน้อย” ซึ่งนโยบายสาธารณะในลักษณะนี้มีจุดอ่อน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประชาชนเข้าไม่ถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะจึงเป็นเรื่องเฉพาะของฝ่ายการเมือง ฝ่ายรัฐบาลส่วนใหญ่ ประชาชนอาจได้เข้าร่วมบ้างให้ดูพอเป็นพิธีเท่านั้น และนโยบายสาธารณะยังขาดข้อมูลทางวิชาการที่มีน้ำหนักเพียงพอ อีกทั้งยังขาดกระบวนการประเมินผลกระทบด้านต่าง ๆ ขาดการคิดทางเลือกที่หลากหลาย และประชาชนไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมเลือกทางเลือกเหล่านั้น และนโยบายสาธารณะยังขาดกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล นโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและได้ดำเนินการไปแล้ว ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะจะสะสมมากขึ้นและไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนนโยบายเท่าที่ควร (อำพล จินดาวัฒนา, 2546)

1. องค์ประกอบสำคัญของนโยบายสาธารณะ

มยุรี อนุมานราชชน (2547, หน้า 39-40) เสนอว่าประเด็นองค์ประกอบที่สำคัญของนโยบายสาธารณะ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปัจจัยแวดล้อมทางนโยบาย (Policy environment factors)

มีปัจจัยจำนวนมากที่ประกอบกันเข้าเป็นสภาพแวดล้อมที่กำหนดขอบเขตของการกำหนดนโยบาย ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายต้องตัดสินใจไปในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามข้อจำกัดหรือเงื่อนไขนั้น ๆ ผู้กำหนดนโยบายนอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบพื้นฐานในการกำหนดนโยบายสาธารณะแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ (Environment factors) ที่สังคมหนึ่ง ๆ มีอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่กล่าวถึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถจำแนกประเภทของปัจจัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) ปัจจัยแวดล้อมภายนอกกระบวนการเมือง ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ (2) ปัจจัยแวดล้อมภายในการเมือง ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการเมือง ผู้นำจิตวิทยาการบริหาร

1.2 รัฐในฐานะผู้กำหนดนโยบาย

รัฐ (State) หมายถึง ชุมชนทางการเมืองที่ประชาชนร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อให้พ้นจากการควบคุมของรัฐบาลอื่น ๆ ชุมชนนี้มีดินแดนและประชากรแน่นอน และมีสถาบันที่ใช้อำนาจอธิปไตย ทำหน้าที่แทนรัฐและมีอำนาจสูงสุดในการกำหนดกฎเกณฑ์บังคับใช้กับประชาชนทุกคนได้จากความหมายข้างต้น ถ้าพิจารณาถึง “สถาบัน” ที่ทำหน้าที่แทนรัฐ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย รัฐสภาและสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติอื่น ๆ ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและตัดสินใจออกกฎหมายบางประเภท และฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ศาลระดับต่าง ๆ ทำหน้าที่ตีความตัวบทกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมถึงการพิจารณาคดีความต่าง ๆ รัฐชาติ

มีอำนาจอธิปไตย ทั้ง 3 อำนาจ โดยมีการแบ่งแยกการใช้อำนาจเพื่อให้เกิดการควบคุมอำนาจ และถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน รูปแบบการใช้อำนาจอธิปไตยโดยรวมได้กำหนดให้ทุกระดับ โดยเฉพาะส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระในเรื่องใดและระดับใด นอกจากนี้ ภาครัฐมีอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคล โดยการบังคับ การกำหนดกฎระเบียบ และการใช้อำนาจ

1.3 ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

นอกจากสถาบันหลัก ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการแล้ว (Office policy making) ยังมีผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไม่เป็นทางการ (Unofficial policy making) ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์พรรคการเมือง และประชาชนทั่วไป ซึ่งไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

1.3.1 กลุ่มผลประโยชน์ (Interest group)

หมายถึง กลุ่มคนที่มีแนวคิดพื้นฐาน ชีวิต ฐานะที่เหมือนหรือคล้ายกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน สมาชิกรวมกันเป็นครั้งคราว หรือสม่ำเสมอ เพื่อเรียกร้องและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกเห็นความสำคัญของการประสานกิจกรรมร่วมกัน เช่น สหภาพแรงงาน กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มสมัชชาสุขภาพ กลุ่มวิชาชีพแพทย์ กลุ่มผู้ประกอบการ โรงพยาบาล เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มกดดันหรือกลุ่มอิทธิพล (Pressure group) เพื่อเรียกร้องจากกลุ่มสถาบันทางการเมืองหรือเพื่อเรียกร้องจากผู้มีอำนาจตัดสินใจในสังคมปัจจุบัน กลุ่มผลประโยชน์ที่สมาชิกรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจมีจำนวนมาก และแตกต่างกันตามขนาดกลุ่ม การจัดองค์การ รูปแบบการดำเนินการ และผลประโยชน์ของกลุ่ม

1.3.2 พรรคการเมือง (Political parties)

หมายถึง องค์การถาวรที่รวบรวมประชาชนให้เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคโดยสมัครใจจากชุมชนระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ประสานประโยชน์ของสมาชิกพรรคและแสวงหาอำนาจทางการเมืองตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดในระบบการเมืองทุกระบบ พรรคการเมืองมีหน้าที่และความสำคัญที่แตกต่างกัน ได้แก่ เป็นช่องทางให้ประชาชนแสดงออกและทำการรวบรวมข้อเสนอต่าง ๆ เข้าสู่ระบบ โดยปกติพรรคการเมืองจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีขอบเขตกว้างขวางกว่ากลุ่มผลประโยชน์ กล่าวอีกนัยก็คือ การเป็นนายหน้า (Broker) มากกว่าจะเป็นผู้สนับสนุนผลประโยชน์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อนำไปกำหนดนโยบายสาธารณะ

1.3.3 ประชาชนทั่วไป (Individual citizen)

ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ประชาชนทั่วไปมักไม่ได้รับความสำคัญให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มอบหมายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบ

แต่ในความเป็นจริงการกำหนดนโยบายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายรอบคอบยิ่งขึ้น ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างฉันทามติในการสร้างข้อตกลงร่วมกัน

1.3.4 สื่อมวลชน (Mass media)

ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ สื่อมวลชน คือ ส่วนที่สำคัญในการเชื่อมโยงผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายให้มีการรับรู้อย่างเดียวกัน ทั้งในเรื่องของสถานการณ์ความเป็นไปที่เปิดเผยหรือถูกซ่อน เรื่ององค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง รวมถึงการติดตามกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม รวมไปถึงการมีหน้าที่ตรวจสอบติดตามนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ของภาครัฐแทนประชาชน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ (2544, หน้า 4) กล่าวถึงผู้กำหนดประเด็นทางนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ รัฐบาลและสื่อมวลชนในกรณีของประเทศไทยจะมีอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ นักวิชาการชั้นแนวหน้า และองค์กรระหว่างประเทศ เช่น IMF world bank adb who เป็นต้น มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของประเทศ บางประเทศมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อมีอิทธิพลในการกำหนดประเด็นทางนโยบาย (Agenda setting) ทั้งในระดับนานาชาติระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในบางกรณีจะมีเครือข่ายของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องมากมายและมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในเรื่องนั้น ๆ ของประเทศ

2. กระบวนการนโยบายสาธารณะ

ประเวศ วะสี (2543, หน้า 8-9) กล่าวว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะไม่ควรจะรวบรัดให้ได้ข้อเสนอเพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจ แต่ควรจะเน้นที่การมีส่วนร่วมเรียนรู้ของทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นความเข้าใจของสังคม (Social understanding) เป็นคุณค่าของสังคม (Social value) และเป็นการปฏิบัติโดยสังคม (Social practice) ควรเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกลาง โดยหลีกเลี่ยงการเข้าไปสู่การเป็นปฏิปักษ์ การจ้องทำลาย หรือการเอาชนะคะคานกันด้วยทิฐิมานะ เพราะจะทำให้มีการเรียนรู้น้อย

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ (2544, หน้า 3) กล่าวถึงกระบวนการทางนโยบาย คือ การตัดสินใจเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายบางอย่างเป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการตัดสินใจทางนโยบายเป็นกระบวนการทางการเมืองมากกว่ากระบวนการแก้ปัญหาธรรมดา เพราะมักจะมีคนได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากนโยบายหนึ่ง ๆ กระบวนการทางนโยบายนี้ จึงมักจะมีกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ

เดวิด สุขกำเนิด และคณะ (2545, หน้า 16-17) กล่าวถึงกระบวนการทางนโยบาย เป็นกระบวนการที่มีผู้คนเข้าร่วมมากมาย ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ มักจะมีผู้มีส่วนได้เสียใหม่เข้ามา ในกระบวนการเรื่อย ๆ ตามขอบเขตและทิศทางของการดำเนินนโยบาย กรอบคิดด้านอื่น ๆ ในสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเข้าร่วมกระบวนการนโยบายสาธารณะผู้ที่เข้าร่วม แต่ละคน (หรือแต่ละกลุ่ม) ต่างพยายามหาจุดเชื่อมโยงทางความคิด การปฏิบัติการกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ หรือกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเป็นทั้งการต่อรอง การเรียนรู้ ปรับปรุง และปรับเปลี่ยนจุดยืน และแนวทางของตนเองให้เชื่อมต่อกับจุดยืนและแนวทางของผู้อื่นได้

การเจรจาต่อรองในแต่ละกรณีมักจะมีได้จบลงในลักษณะขวกับคำหรือเป็นไปในทางหนึ่งทางใดอย่างชัดเจน มักมีการรुकืบและการตอบโต้จากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม รัฐบาลอาจไม่ยอมรับข้อเสนอหลักผู้คัดค้านในการลงมตินโยบายหรือโครงการ แต่ก็ยินดีปฏิบัติตามข้อเสนอย่อยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นนโยบายหรือโครงการดังกล่าวมีผลกระทบในทางลบลดลง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

มีผู้ให้ความหมายของผลกระทบไว้ต่าง ๆ ดังนี้ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์และหรือผลเสียที่ยังเกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง (เสถียร เหลืองอร่าม, 2527, หน้า 2) ผลกระทบ หมายถึง ผลในชั้นมัธยมและผลในชั้นต่อ ๆ ไปของการเปลี่ยนแปลง (บันลือ สุทธธรรมณ์, 2527, หน้า 2)

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิต หรือผลประโยชน์ในระดับประถม (Primary effects) ของแผนหรือโครงการ ผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อนัน เกตุวงศ์, 2532, หน้า 26) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Murphy ที่กล่าวถึงผลกระทบเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอ ด้วยเหตุผลหลายประการ โดยทั่ว ๆ ไปแล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันของการเปลี่ยนแปลงระดับประถมศึกษาไปสู่ระดับต่อ ๆ ไป (Murphy, 1981, p. 253)

สรุป ผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ผลกระทบแบ่งได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา อาจแบ่งออกได้เป็น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านการบริหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านกายภาพ เช่น ผลกระทบ

จากการดำเนินนโยบายสร้างเขื่อน ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ คอกก. ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและทหารมากขึ้น เป็นต้น

2. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (Reality) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย (Objective impact) ซึ่งได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายคุมกำเนิดจะทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุสูงขึ้น ไม่ว่าใครจะรับรู้หรือไม่ ผลกระทบอีกประเภทหนึ่งก็คือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (Subjective impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของโสเภณี ทำให้คนไทยเป็นอันมากอับอายต่างชาติ

3. การแบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ (Impact) อาจแบ่งได้เป็นผลกระทบโดยตรง (Direction impact) และผลกระทบทางอ้อม (Indirection impact)

4. การแบ่งตามแง่มุมของคุณค่า (Value) ของผลกระทบ อาจแบ่งได้เป็นผลกระทบในเชิงบวก (Position impact) หมายถึง ผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และผลกระทบในเชิงลบ (Negative impact) หมายถึง ผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา

5. การแบ่งผลกระทบตามช่วงเวลา (Time) ที่เกิด จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผลกระทบในระยะสั้น (Short run impact) และอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Future impact) หรือผลกระทบในระยะยาว (Long run impact)

6. การแบ่งผลกระทบตามขอบเขตที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็นผลกระทบที่มีผลในช่วงกว้าง และผลกระทบที่มีผลในวงแคบ

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ความหมายผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม เป็นมูลเหตุที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และผลกระทบตามมา พาร์สันส์ (Parsons) นักจิตวิทยาในกลุ่มโครงสร้างหน้าที่ (Structural functional theory) มองสังคมว่าเป็นระบบหนึ่ง (Social system) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ที่ยึดเหนี่ยวกันอยู่และส่งผลกระทบไปยังส่วนอื่น ๆ ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2537-2547) สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในด้านวัสดุส่วนหนึ่งเกิดจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีอัตราความเจริญเติบโตในระดับสูง (สุนันทา สุวรร ណดม, 2535, หน้า 19)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมนำไปซึ่งผลกระทบทางด้านสังคม คือ ในสังคมเกษตรกรรมครอบครัวใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก จะมีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าครอบครัวขนาดเล็ก ด้วยเหตุนี้สังคมเกษตรกรรมจึงเป็นสังคมของครอบครัวขยาย ซึ่งตรงกันข้ามกับ

สังคมอุตสาหกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงมาในรูปแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งเป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก เท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการผลิตของระบบอุตสาหกรรม ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น รายได้ของครอบครัวมาจากรายได้ที่แน่นอนและจำกัด พอเลี้ยงดูสมาชิก ผู้ใกล้ชิด (สุนันทา สุวรรโณคม, 2535, หน้า 20)

สังคมอุตสาหกรรม เป็นสังคมที่แลกเปลี่ยนด้วยค่าของเงินตามที่ได้จากค่าแรงงาน ผิดกับสังคมเกษตรกรรมที่อาจจะมีการแบ่งปันได้บ้างตามความเอื้ออาทรที่มีต่อค่าของเงิน จึงมีความหมายน้อยกว่าสังคมอุตสาหกรรม และด้วยความจำเป็นในเรื่องรายได้ตัวเอง จึงเป็นแรงบีบบังคับประชากรต้องลดขนาดครอบครัวลง เพียงเพื่ออยู่ในฐานะที่จะเลี้ยงดูครอบครัว เล็ก ๆ กันได้ (สุนันทา สุวรรโณคม, 2535, หน้า 21)

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลกระทบทางเศรษฐกิจ หมายถึง ผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในพื้นที่ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการดำเนินกิจกรรมนิคมอุตสาหกรรมขยายผล โดยผ่านกระบวนการทำงานของตัววิเทศ การหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในวงแคบและกว้าง ออกไป

ความสำคัญของเศรษฐกิจ

กฤตยา ตติรังสรรค์สุข (2539, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจไว้ 2 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อบุคคล เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากิน ของมนุษย์เพื่อการดำรงชีพ ถ้าบุคคลใดมีเศรษฐกิจดี สามารถทำงานมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อ สิ่งที่มีความจำเป็น ไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และทรัพย์สิน การดำเนินชีวิตก็จะมีความสุข แต่ถ้าเศรษฐกิจไม่ดี มีรายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน ไม่มีงานทำ การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นจึงไม่มีความสุข
2. เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อประเทศ เพราะถ้าหากเศรษฐกิจของประเทศดี ประเทศมีรายได้ สูงกว่ารายจ่าย มีสินค้าและบริการเพียงพอและทั่วถึง ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี ประเทศนั้น ก็จะมีความมั่นคง สังคมมีความสงบเรียบร้อย ไม่มีปัญหาสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเศรษฐกิจ ของประเทศไม่ดี ประชาชนอดอยาก มีปัญหาว่างงาน สังคมก็จะมีแต่ความวุ่นวาย รัฐบาลก็ต้อง กู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพื่อมาพัฒนาประเทศ ประเทศชาติก็จะถูกรอบงำ และถ้าเกิดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในชาติได้

การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ (Economy) ในความหมายของจางงัก อติวัฒนสิทธิ์ (2543) หมายถึง กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการอันไม่มี ที่สิ้นสุดของมนุษย์ให้ได้มากที่สุดและอย่างประหยัดที่สุด โดยที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจนี้ หมายถึง

กิจกรรมตั้งแต่การผลิตการอุปโภค บริโภค และการจำหน่ายจ่ายแจกไปยังผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ดำเนินการไปด้วยความประหยัดมากที่สุด (ชูศักดิ์ จุฑาธุช, 2543)

ผู้ที่มีส่วนในการทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปได้เรียกว่า หน่วยเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จรินทร์ เทศวานิช (2537) ได้อธิบายถึงหน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยหน่วยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ครัวเรือน (Households) เป็นหน่วยเศรษฐกิจที่อาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคน ร่วมกันตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สมาชิกในครัวเรือนอาจเป็นเจ้าของ ปัจจัยการผลิตแรงงานและเป็นผู้ประกอบกิจการ ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย หรือกำไร ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อที่จะแสวงหาความพอใจสูงสุด

2. ธุรกิจ (Firms) เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการนำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผลิตเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ แล้วนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหา กำไรสูงสุดจากการประกอบการ

3. องค์กรรัฐบาล (Government) เป็นหน่วยงานของรัฐบาล หรือส่วนราชการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการของรัฐบาล องค์กรรัฐบาลมีหน้าที่และความสัมพันธ์กับหน่วยเศรษฐกิจอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจ คือ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ เป็นผู้เรียกเก็บภาษี จากหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ ตลอดจนช่วยเหลือและตัดสินใจข้อพิพาทต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก (ศักดิ์ศรี รักไทย, 2546)

ภาวะเศรษฐกิจ

ชูศักดิ์ จุฑาธุช (2543) ได้ให้ความหมายของภาวะเศรษฐกิจว่าหมายถึง ผลงานที่เกิดจากการจัดการด้านการผลิต การบริโภค และการแลกเปลี่ยนของหน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วย อาจเป็นภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน ธุรกิจ หรือประเทศ ดังนี้

1. ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน พิจารณาได้จากกรณีที่หัวหน้าครอบครัวออกไปทำงานแล้ว มีรายได้สูง สามารถซื้อสินค้าดีมีคุณภาพมาให้สมาชิกในครอบครัวได้บริโภค รวมถึงการได้มีโอกาส ไปพักผ่อนเป็นครั้งคราว ซึ่งถือว่าครัวเรือนอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจที่ดี แต่ถ้าครอบครัวมีรายได้น้อย สภาพความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก สภาพเช่นนี้เรียกว่า สภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือนไม่ดี

2. ภาวะเศรษฐกิจของหน่วยธุรกิจ พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตและการค้า ของธุรกิจ ถ้าได้ผลดีหรือมีกำไรมาก เรียกว่า ภาวะเศรษฐกิจของหน่วยธุรกิจดี แต่ถ้าดำเนินงานแล้ว ขาดทุนแสดงว่าภาวะของหน่วยธุรกิจนั้นไม่ดี

3. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หมายถึง การดำเนินงานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของหน่วยเศรษฐกิจทุกหน่วยภายในประเทศนั้น ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เข้าประเทศ

ถ้าส่งผลให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีความสุขแสดงว่าภาวะเศรษฐกิจของประเทศดี ในขณะที่ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ผลผลิตลดลงและมีรายได้เข้าประเทศน้อยลง แสดงว่าภาวะเศรษฐกิจของประเทศไม่ดี (ศักดิ์ศรี รักไทย, 2546)

ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจได้ดังนี้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528, หน้า 211-214) ได้กล่าวถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจว่าเกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มาจากภายนอกชุมชนที่มีอิทธิพล

ต่อการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวชนบท เช่น การติดต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การปฏิรูปที่ดิน การส่งเสริมการเกษตร การสร้างถนนหนทาง เป็นต้น

2. ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมี ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะทำให้มีการยอมรับเทคนิคใหม่ ๆ

ในการประกอบอาชีพ มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุนมากกว่า

2.2 ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุของประชากรและปัจจัยด้านขนาด

ของครอบครัว จะมีผลต่อประสพการณ์และการตัดสินใจ

สุทธิ สังข์หิรัญ (2540, หน้า 125) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนคูขุด ตำบลคูขุด อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาเฉพาะปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน มีปัจจัยย่อย 4 ปัจจัย คือ

1.1 ด้านประชากร สาเหตุจากประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากฐานเดิมของคนในชุมชนและเพิ่มขึ้นจากการย้ายถิ่นฐานของคนอื่นเข้ามาอยู่มากขึ้น สาเหตุจากประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น สาเหตุจากประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น เพราะได้รับบริการทางสาธารณสุขดีขึ้น และสาเหตุจากประชากรมีรายได้และรายจ่ายสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มผลผลิตและการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต และมีรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงการบริโภค สาเหตุต่าง ๆ จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

1.2 ด้านทรัพยากร สาเหตุจากดินเสื่อมคุณภาพและขนาดถือครองต่อครอบครัวมีขนาดเล็ก เนื่องจากขาดการปรับปรุงบำรุงดิน และเนื่องจากการแบ่งปันให้กับสมาชิกในครอบครัวเรื่อยมา สาเหตุจากสัตว์น้ำในทะเลสาบลดลง ทะเลสาบสงขลามีความเสื่อมโทรม มีการใช้ทรัพยากรมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและสาเหตุจากแหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ

ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ ไม่เพียงพอต่อการทำการเพาะปลูก จากสาเหตุต่าง ๆ ส่งผล
การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

1.3 ด้านสาธารณสุขปศุสัตว์พื้นฐาน สาเหตุจากถนนหนทางสะดวกขึ้น ทำให้การคมนาคม
ติดต่อสะดวกมากขึ้น และสาเหตุการประปาชุมชนมีเพียงพอ ชาวบ้านได้ใช้น้ำสะอาดและเพียงพอ
ถ้วนหน้า ชาวบ้านจึงมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น จากสาเหตุต่าง ๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

1.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม สาเหตุจากการเกิดกลุ่มหรือองค์กรชาวบ้าน
มีการรวมกลุ่มชาวบ้านขึ้นในชุมชน สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณี ความนิยม
วัฒนธรรมประเพณีจากชุมชนภายนอกมากขึ้น วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นเปลี่ยนแปลง
ไปกับกาลเวลา สาเหตุจากความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ได้เปลี่ยนสภาพของครอบครัวขยาย
เป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้มีความใกล้ชิดและการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของสมาชิก และสาเหตุ
จากการลดจำนวนบุคคลวัยทำงานในครอบครัว สมาชิกส่วนใหญ่ไปหางานทำภายนอกชุมชน
ภายในชุมชนมีเด็กและผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ จากสาเหตุต่าง ๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

2. ปัจจัยภายนอก มีปัจจัยย่อย 4 ปัจจัย คือ

2.1 ด้านการสื่อสารคมนาคม สาเหตุจากความก้าวหน้าทันสมัยของการสื่อสาร
มวลชนต่าง ๆ ชาวบ้านสามารถรับข่าวสารจากการสื่อสารสะดวกขึ้น และสาเหตุจากเส้นทางคมนาคม
สะดวกขึ้น ทำให้การเดินทางไปสู่สังคมภายนอกสะดวกขึ้น จากสาเหตุต่าง ๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง
เศรษฐกิจ

2.2 ด้านภาวะเศรษฐกิจ สาเหตุจากมีสถาบันการเงินรับฝากสะสมทรัพย์และให้กู้ยืม
เพื่อการผลิต มีระบบทุนนิยมเข้าสู่สังคม มีระบบการผลิตเพื่อขาย และมีระบบการค้าเงินผ่อน
จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

2.3 ด้านหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน สาเหตุมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน
ส่งเสริมให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น และมีองค์กรเอกชนสนับสนุน โดยการช่วยส่งเสริม
สนับสนุนให้ชาวบ้านในชุมชนรู้จักการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

2.4 ด้านเทคโนโลยี สาเหตุจากเทคโนโลยีการผลิตเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยน
เปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ มีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน
โดยปัจจัยภายนอก คือ ผลจากอิทธิพลต่อสิ่งที่เข้ามากระทบแบบแผนชีวิตเดิม เช่น บทบาทภาครัฐ
บทบาทแห่งทุนนิยม ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่
ด้านประชากร เช่น การเพิ่มหรือลดของประชากร ควรมีการศึกษาสุขภาพอนามัย ผลผลิต
และผลตอบแทน

ด้านทรัพยากร เช่น การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ ฤดูกาล ตลอดจน การเคลื่อนย้ายของสัตว์ หรือพันธ์พืช ในท้องถิ่น เป็นต้น

ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงไปของประเพณีนิยม ค่านิยมของคน ในสังคม ความประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ความริบเร่และบีบคั้นทางด้านเวลา ตลอดจน สุขภาพจิต และการสร้างปัญหาต่าง ๆ ของคนในสังคม เป็นต้น

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528, หน้า 214) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ มี 3 ด้าน พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคม

1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ได้แก่ การย้ายถิ่นเข้าทำงานในเมืองของคนหนุ่มสาวมากขึ้น จึงทำให้ความหลากหลายของประชากรเปลี่ยนไปเป็นในชนบทเหลือเฉพาะคนชราและเด็ก

1.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ จะส่งผลให้สถานภาพและบทบาทความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

2. ด้านวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม มีการเลียนแบบวัฒนธรรมเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชน

3. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของชาวชนบทดีขึ้นกว่าเดิม

นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ (2536, หน้า 22) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ประชาชนมีอาหารบริโภคเพียงพอกับความต้องการ

2. ทำให้ได้มีการเรียนรู้และพัฒนาวิธีการเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก เพื่อให้ได้ผลผลิต ที่สูงขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น

3. ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากการนำเอาเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในการผลิตเพื่อ ช่วยทุ่น แรง ประหยัดเวลาและได้ผลผลิตมากขึ้น

4. ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้บางอย่าง ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือก่อให้เกิดมลพิษตามมา

5. ทำให้เกิดผลเสียหายต่อการผลิตหรือผลผลิตที่จะได้รับการเลียนแบบ รูปแบบการผลิต จากชุมชนอื่นบางครั้งไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมของชุมชนเดิม

6. ทำให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ภายในสังคม เพราะการแลกเปลี่ยนสิ่งของทำให้คนรู้จักกัน สนใจกัน และไว้ใจกัน

7. ทำให้เกิดการนำเอาระบบการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้องในการแลกเปลี่ยน

8. ทำให้สร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจและสังคม

จากแนวความคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงรายได้ เงินออม หนี้สิน ผลผลิตอันมีค่าทางเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป การเคลื่อนย้าย แรงงาน มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ประเพณี ปัญหาสังคม โจรผู้ร้าย ความปลอดภัย การพึ่งพาสังคม หรือวัตถุภายนอกชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับอายุและพฤติกรรมต่าง ๆ ของคน ในสังคม เช่น วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา เป็นต้น (กนกพล ทิมางกูร, 2552)

แนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจของบุคคลในเรื่องรายได้

สำหรับแนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจของบุคคลในเรื่องรายได้ นั้น สำนักสถิติแห่งชาติ (2531, หน้า 2 อ้างถึงใน พินิจวรรณ สุทธิยุทธเสนีย์, 2553) ได้กล่าวไว้ว่ารายได้ของครัวเรือนทั้งหมด ได้แก่

1. ค่าแรงและเงินเดือน เงินรางวัลบริการ เงินโบนัส เป็นต้น
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจการเกษตรและธุรกิจอื่น ๆ
3. รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล
4. เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา

แนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจในเรื่องของรายได้ มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

คำออกมาเป็นหน่วยเงินตรา ซึ่งอยู่ในรูปของธนบัตร เหรียญกษาปณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้แทนค่า ของเงิน เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ค่านายหน้า โบนัส กำไรจากการประกอบธุรกิจส่วนตัว เงินปันผล ดอกเบี้ย เป็นต้น (จิรพรรณ ชีรานนท์, 2526, หน้า 346)

รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้ค่าจ้างปกติ ค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน อาทิ ค่ารถ ค่าอาหาร ค่าครองชีพ และรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ อาทิ การขายของ การขายประกันชีวิต (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2533, หน้า 34)

ส่วนแนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจของบุคคลในเรื่องรายจ่าย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531, หน้า 4 อ้างถึงใน พินิจวรรณ สุทธิยุทธเสนีย์, 2553) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายของครอบครัวออกเป็น 2 หมวด ใหญ่ ๆ คือ

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

- 1.1 อาหารและเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าว แป้ง เนื้อสัตว์ นม เนย ไข่ ผลไม้ ผัก น้ำตาล ชา กาแฟ ฯลฯ รวมถึงอาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ยาสูบ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ซิการ์ ยานต์ดู
- 1.2 เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกาย
- 1.3 ที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าเพิง และแสงสว่าง ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ อุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน
- 1.4 ค่ารักษาพยาบาล
- 1.5 การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ค่าผ่านประตู อุปกรณ์การศึกษา หนังสือที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน
- 1.6 การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือ และอุปกรณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา
- 1.7 ค่าใช้จ่ายบุคคล ได้แก่ ของใช้บุคคล เช่น แปรงสีฟัน สบู่ เครื่องสำอาง ฯลฯ

ค่าบริการส่วนบุคคล เช่น ค่าตัดผม ตัดผม เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค คือ ค่าใช้จ่ายอื่นนอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการประเภทอุปโภค ได้แก่ ค่าภาษี ของขวัญ และเงินบริจาค ซื้อสลากกินแบ่ง ฯลฯ

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคม

ความหมายผลกระทบทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสังคม โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท หรือ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. สังคมดั้งเดิม

ลักษณะโดยสรุปของสังคมแบบนี้ คือ มีเทคโนโลยีต่ำ ไม่มีตัวอักษรในการเขียนหนังสือ นักวิชาการบางท่าน จึงเรียกสังคมแบบนี้ว่า สังคมไม่รู้หนังสือ ไม่ใคร่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากนัก การประกอบอาชีพส่วนมาก หากไม่ล่าสัตว์ก็จับปลา

ความสัมพันธ์ทางสังคม มีรากฐานอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ (Kinship relations) เป็นไปอย่างแน่นแฟ้น รักใคร่กลมเกลียวกัน และมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นสังคมเล็ก การจัดระเบียบสังคมเป็นกลุ่มขนาดเล็กเป็นไปในแบบของตระกูล (Clan) และหมู่บ้าน (Village) มากกว่าจะเป็นไปในแบบสังคมปัจจุบัน

ขนาดของครอบครัว ในสังคมแบบนี้มี 2 แบบ คือ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา และบุตร อีกแบบหนึ่ง คือ ครอบครัวขยาย จะประกอบด้วย ครอบครัวเดี่ยวหลายครอบครัวอยู่ด้วยกัน เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกันในครอบครัว

2. สังคมชวานา

สังคมชวานาจะมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (1) ที่ทำกินของครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานในการจัดระเบียบต่าง ๆ ทางสังคม ส่วนไร่นาจะเป็นตัวชี้วัดถึงฐานะ อำนาจทางเศรษฐกิจ (2) อาชีพหลักของคนในสังคมนี้ คือ การเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักในการเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัว และทำการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพ (3) เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ผูกพันกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น (4) มักอยู่ภายใต้อำណัติของสังคมภายนอก ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ต้องติดต่อกับพึ่งพาแลกเปลี่ยนกับสังคมภายนอกเสมอ

ขนาดครอบครัว ลักษณะของครอบครัวแบบที่ 1 ครอบครัวขนาดใหญ่ คือ มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ กล่าวคือ ในครอบครัวหนึ่ง นอกจากสามี ภรรยา และบุตรแล้ว อาจจะมีพ่อตา แม่ยาย และลูก ๆ เมื่อแต่งงานบางคนอาจนำลูกเมียมาอยู่ด้วย กลายเป็นลูกเขยลูกสะใภ้ และหลาย ๆ เพิ่มขึ้นมามาก แบบที่ 2 คือ ครอบครัวที่มีขนาดเล็ก หรือครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย สามี ภรรยา หรือบางที่มีบุตรด้วย

3. สังคมเมือง หรือสังคมใหม่

ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมดั้งเดิม และสังคมชวานาจะมีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก คือ เป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ คือ สมาชิกรู้จักกันเป็นอย่างดี มีความจริงใจต่อกัน แต่ในสังคมสมัยใหม่ หรือสังคมเมือง ความสัมพันธ์จะเป็นแบบทุติยภูมิ คือ มีความสัมพันธ์แบบฉาบฉวย ไม่สนใจในตัวบุคคล ความสนิทรักใคร่ต่อกันมีน้อย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน

ขนาดครอบครัว ในสังคมแบบดั้งเดิม และสังคมชวานาจะมีสมาชิกของครอบครัว ทั้ง 2 แบบ คือ ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย แต่ในสังคมเมืองขนาดครอบครัวมักจะมีขนาดเล็ก ที่เรียกว่า ครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมากมายหลายประการ อย่างไรก็ตามถ้าหากจะจัดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ก็อาจจะสรุปได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุจากตัวการภายนอกสังคม ได้แก่ การบุกรุกจากต่างชาติ การล่าอาณานิคม การอพยพย้ายถิ่นอันเนื่องมาจากสงคราม การติดต่อทางวัฒนธรรม และ โรคภัยต่าง ๆ ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำนายหรือคาดการณ์ได้ล่วงหน้า แต่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองภายในสังคม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบตามระดับความสามารถที่จะทำนายการเกิดการเปลี่ยนแปลงว่ามีมากน้อยเพียงใด คือ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว การเปลี่ยนแปลงที่วุ่นวายในสังคมเนื่องจากมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น เราไม่สามารถทำนายได้ แม้ว่าจะมีความสุขเรื่องสภาพของสังคมเราเป็นผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากมาย เช่น การค้นพบแหล่งน้ำมันเหนือแหล่งก๊าซธรรมชาติ พนักงานปรมาณูและลำแสงเลเซอร์ ความจริงการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เป็นเรื่องกลาง ๆ คือ ไม่ได้ไม่เลว แต่นำไปใช้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าสังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมลง แต่ไม่ว่าเราจะนำไปใช้ในทิศทางใด การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

การเปลี่ยนแปลงแบบมีแบบอย่าง การเปลี่ยนแปลงแบบนี้เราสามารถทำนายการเกิดได้อย่างค่อนข้างแน่นอนและแม่นยำ เพราะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น โดยมีการวางแผน มีเหตุผล โครงสร้าง และสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้แก่ การพัฒนาชุมชนชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น

เศรษฐกิจของจังหวัดระยอง

สภาพเศรษฐกิจจังหวัดระยอง

1. จังหวัดระยอง เป็นจังหวัดที่มีสภาพเศรษฐกิจดี มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจ 3 ส่วน คือ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ปี พ.ศ. 2551 มูลค่า 672,104 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 1,137,470 บาท/คน/ปี (สำนักงานจังหวัดระยอง, 2553)

2. รายได้ รายจ่าย และหนี้สินต่อครัวเรือน

2.1 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน เท่ากับ 25,090 บาทต่อเดือน

2.2 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน เท่ากับ 19,196 บาทต่อเดือน

2.3 หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน เท่ากับ 263,729 บาท

2.4 อัตราส่วนรายจ่ายต่อรายได้ เท่ากับร้อยละ 72.4

3. สาขาการผลิตที่สำคัญ แยกออกได้ดังนี้

3.1 อุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 92.7

3.2 อุตสาหกรรมทั่วไป จำนวน 331,669.9 ล้านบาท

3.3 เหมืองแร่และเหมืองหิน จำนวน 222,269 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33

3.4 ไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา จำนวน 41,798 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.2

3.5 ขนส่ง จำนวน 14,000 ล้านบาท ร้อยละ 2

3.6 เกษตรกรรม ลำสัตว์ และป่าไม้ จำนวน 19,417 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.8

3.7 การบริหารและอื่น ๆ จำนวน 28,914 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.5

4. ด้านการผลิตที่สำคัญ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอุตสาหกรรม

1.1 นับจากปี พ.ศ. 2524 จังหวัดระยองได้ถูกกำหนดให้เป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จึงได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ เป็นศูนย์บริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี และกำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ ซึ่งกำหนดพื้นที่บริเวณมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเมืองอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศ มีเนื้อที่ทั้งหมด 10,000 ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม 8,000 ไร่

1.2 มีท่าเรือน้ำลึกขนส่งสินค้าที่สามารถรับเรือขนาด 20,000 ตัน จำนวน 1 ท่า และท่าขนส่งวัสดุเหลือที่สามารถรับเรือขนาด 8,000 ตัน จำนวน 2 ท่า

1.3 เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ คือ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี จังหวัดระยองจึงเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงต่อการลงทุนด้านอุตสาหกรรม

1.4 ได้รับการกำหนดเป็นเขตการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้อยู่ในเขต 3 ของการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งได้เปรียบกว่าจังหวัดปริมณฑล และอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ในระยะทางไม่เกิน 200 กิโลเมตร จึงส่งผลให้จังหวัดระยองมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วและเกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.5 มีนิคมอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินการกับเอกชน เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้น 19 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 40,000 ไร่

1.6 มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 1,771 แห่ง เงินลงทุน 878,167 ล้านบาท จำนวนคนงาน รวม 153,224 คน โดยอุตสาหกรรมของจังหวัดระยองมีหลายประเภท เช่น โรงแยกก๊าซธรรมชาติและปิโตรเคมี การผลิตรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แปรรูป สินค้าเกษตร การผลิตไฟฟ้า การผลิตสารเคมี

1.7 สร้างมูลค่ารวมในแต่ละปีเกือบ 1 ใน 3 ของงบประมาณรายจ่ายประเทศไทย

2. ด้านเกษตรกรรม

2.1 มีพื้นที่เกษตรกรรม 1.5 ล้านไร่ จากพื้นที่ทั้งจังหวัด 2.22 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 68.78 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

2.2 มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 49,377 ครัวเรือน

2.3 มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย ข้าว
ผลไม้ต่าง ๆ เช่น ทูเรียน เงาะ และมังคุด

2.4 พื้นที่เพาะปลูกพืชในปี พ.ศ. 2551-2552 ลดลงเกือบทุกชนิด ยกเว้นยางพารา
และมังคุด

3. ด้านการประมงและการปศุสัตว์

3.1 การประมง

3.1.1 ประกอบอาชีพประมงน้ำเค็ม เนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ 1.5 ล้านไร่

3.1.2 ประกอบอาชีพประมงน้ำจืด เนื้อที่ทำการประมงประมาณ 63,080 ไร่

3.1.3 มีครัวเรือนประมง 5,020 ครัวเรือน

3.1.4 เรือประมง 2,603 ลำ

3.1.5 สมาคมประมง 6 สมาคม

3.1.6 กลุ่มเกษตรกรทำการประมง 36 กลุ่ม

3.1.7 สหกรณ์ประมง 2 สหกรณ์

3.1.8 ท่าเรือประมง 45 ท่า

3.2 การปศุสัตว์

3.2.1 การเลี้ยงสัตว์ที่เพิ่มขึ้นกว่าปีก่อน ได้แก่ เป็ดเนื้อ เป็ดเทศ ไก่พื้นเมือง ห่าน

3.2.2 การเลี้ยงสัตว์ที่ลดลงกว่าปีก่อน ได้แก่ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ นกกระทา

4. ด้านการท่องเที่ยวและบริการ

4.1 จังหวัดระยองมีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวสูง และมีลักษณะ
หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก ชายหาดทะเล
ที่ยาวไกล และหมู่เกาะที่สวยงามเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเกาะเสม็ดที่มีหาดทรายขาวสวยงาม
เลื่องชื่อ มีสวนผลไม้ให้เยี่ยมชมและรสชาติที่อร่อย เป็นที่ชื่นชอบและรู้จักของบุคคลทั่วไป
ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนจำนวนมากมาย

4.2 ในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดระยอง จำนวน 3.9 ล้านคน
แบ่งเป็น ผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำนวน 3.37 ล้านคน และผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำนวน
5 แสนกว่าคน

4.3 จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนแบ่งเป็น นักท่องเที่ยว จำนวน 2.3 ล้านคน และนักท่องเที่ยว
จำนวน 1.5 ล้านคน ทำรายได้ให้จังหวัดมากกว่า 14,000 ล้านบาท

ผลการจัดเก็บภาษีของจังหวัด

1. สรรพากรพื้นที่จัดเก็บได้ 46,080.92 ล้านบาท
2. สรรพสามิตจัดเก็บได้ 52,058.94 ล้านบาท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์ศรี รักไทย (2546) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชาวประมง อันเนื่องมาจากการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน แนวปะการัง และทรัพยากรประมงไปพร้อม ๆ กับการอนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นโดยไม่ทำลายให้เสื่อมสภาพลง และจากผลการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชาวประมง โดยการนำตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมมาวิเคราะห์หาความแตกต่างและความสัมพันธ์กับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ผลปรากฏว่าการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ไม่มีผลต่อรายได้ในการทำประมง รายจ่ายในการทำประมง จำนวนหนี้สินของชาวประมง ความผูกพันของครอบครัว และเครือข่าย ความตั้งใจในการส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ ความขัดแย้งในการทำประมงระหว่างชาวประมง และพิธีกรรมในการทำประมงแต่อย่างใด

กนกพล ทิมางกูร (2552) เรื่อง ผลกระทบของการสร้างถนนสายรองที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวชุมชนเคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบอันเนื่องมาจากการสร้างถนนสายรองที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวชุมชนเคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใน 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างถนนสายรองในชุมชนเคหะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนเคหะบางพลี จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ แบบตรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า คำถามปลายเปิด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 348 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ภูมิลำเนาเดิมส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนเคหะบางพลี มาแต่ดั้งเดิม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเคหะบางพลี นานกว่า 20 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน โดยปัจจุบันประกอบอาชีพหลัก คือ ลูกจ้าง/รับจ้าง รายได้รวมของครอบครัวประมาณ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน (1) ข้อค้นพบทราบว่าผลกระทบของการสร้างถนนสายรอง

ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผลกระทบทางสุขภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ (2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา/ผลกระทบด้านอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการปรับสภาพแวดล้อม เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยการเรียงลำดับความต้องการมากที่สุดลงมา ได้แก่ การเพิ่มรถเก็บขยะ การสร้างสะพานลอย การสร้างสถานที่ราชการเพิ่มเติม อาทิ สถานีอนามัย ตลาด สวนสาธารณะ การมีระบบระบายน้ำที่ดีในชุมชน

รุ่งทิภา พวกเพชร (2550) ศึกษาผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกิ่งอำเภอนิคมพัฒนาเกี่ยวกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลแก่ชุมชนในด้านของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมว่ามีความคิดเห็นต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในทางลบหรือทางบวก และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อชุมชนในเขตกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในทางบวก 2 ด้าน คือ อาชีพ และรายได้/หนี้สิน และความคิดเห็นทางลบของประชาชนในด้านสังคม พบว่า ประชาชนมีความเห็นทางลบ 4 ด้าน ได้แก่ ประเด็นการย้ายถิ่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ลักษณะที่อยู่อาศัย และปัญหาภายในชุมชน และมีความคิดเห็นทางบวก ได้แก่ ด้านโอกาสในการศึกษาของบุตรหลาน และระบบสาธารณสุขในชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลกระทบเรื่องสิ่งแวดล้อม 4 ประเด็น ได้แก่ น้ำ อากาศ เสียง กลิ่น และขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ คือ อายุ ระยะเวลา ที่อาศัย และระดับการศึกษา จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พงษ์วรรณ สุขโกศา (2552) เรื่อง ผลกระทบจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ ที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาตำบลราชาเทวะ จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการก่อสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนจังหวัดสมุทรปราการ ที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบสนามบิณสูวรรณภูมิในตำบลราชาเทวะ ในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการการทำมาหากิน และด้านชีวิตความเป็นอยู่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ประชาชนใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2 หมู่ 3 และหมู่ 10 ในเขตตำบลราชาเทวะ ซึ่งเป็นประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิมากกว่าพื้นที่อื่น ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมการก่อสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในทางที่แยกลงในทุกด้าน กล่าวคือ ในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ในระยะการเริ่มก่อสร้างประชาชนมีความยากลำบากในการสัญจร

เดินทาง เพราะพื้นที่ถูกปิดกั้นเพื่อการก่อสร้าง เมื่อเปิดใช้สนามบินเสียงขึ้นลงของเครื่องบิน
ก่อความรบกวนต่อการนอนหลับ การพักผ่อน การเรียนของนักเรียน ในด้านการทำมาหากิน
ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเดิม มีรายได้ลดลง เพราะได้รับค่าตอบแทนการย้ายออกน้อย
ที่ทำมาหากินจึงน้อย ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ไม่สะดวกสบายเหมือนเดิม เพราะที่อยู่อาศัยคับแคบ
แออัดกว่าเดิม อาหารการกินตามธรรมชาติมีน้อยลง เพราะแหล่งอาหารตามธรรมชาติเดิมถูกนำไป
สร้างสนามบิน น้ำกินน้ำใช้ในแหล่งน้ำธรรมชาติใช้ไม่ได้ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำน้อยลง
และมีการปนเปื้อนจากละอองน้ำมันและละอองน้ำมันที่ฟุ้งกระจายในอากาศอาจส่งผลต่อสุขภาพ
ส่วนด้านการใช้ภูมิปัญญาเดิมในการดำรงชีวิต การประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี
วัฒนธรรม อุดมคติ ความคิด ความเชื่อเดิม และศาสนาที่นับถือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สุวศิษฐ์ พงษ์พิศาล (2554) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกระแสนอน อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ

- 1) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
- 2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม หลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบ
ด้านต่าง ๆ หลังจากการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า (3.1) บริบทของชุมชน
ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และแนวทางการปรับตัวของชุมชน แบ่งออกเป็น
3 ช่วงเวลา คือ ยุคก่อนการตัดถนน ปี พ.ศ. 2500 ยุคที่มีการตัดถนน เริ่มการเปลี่ยนแปลง
เมื่อ พ.ศ. 2510 และยุคของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม (3.2) การศึกษาผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ
และสิ่งแวดล้อม หลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม สรุปได้ดังนี้ ผลกระทบด้านสังคม ประกอบด้วย
ระบบสาธารณสุขโรคเรื้อรังเริ่มมีใช้เพิ่มขึ้น การคมนาคมมีความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์
ในชุมชนและครอบครัวลดน้อยลง การย้ายถิ่นฐาน มีการอพยพของคนต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่
จำนวนมาก ปัญหาชุมชนที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้านโรคติดต่อ การลักขโมย อาชญากรรม อุบัติเหตุ
ยาเสพติด และความเข้มแข็งของชุมชนลดน้อยลง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพหลัก
เปลี่ยนจากทำการเกษตรเพื่อบริโภคเป็นการเกษตรเพื่อป้อนโรงงาน รายได้ เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นมาก
หนี้สิน ชาวบ้านมีหนี้สินเพิ่มขึ้น โอกาสทางการศึกษา บุตรหลานมีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมป่าไม้ พบว่า ป่าไม้ตามธรรมชาติมีจำนวนน้อยลง มีการขยายพื้นที่
ปลูกยางพาราทดแทนพื้นที่ป่าไม้เดิม แหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ อากาศเป็นพิษ
เกิดมลพิษทางเสียง มีควันพิษออกมาจากโรงงานเป็นจำนวนมาก มีขยะเพิ่มขึ้นในชุมชนเป็นจำนวนมาก
เศษวัสดุคืบที่ป้อนเข้าโรงงานส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ไปมาและสิ่งแวดล้อม (3.3) แนวทาง
การแก้ปัญหาที่ผ่านมาได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมระหว่าง โรงงานอุตสาหกรรมและองค์การบริหาร

ส่วนตำบลกระแสน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสนมีนโยบายในการบริหารจัดการพื้นที่ใหม่ และหากจะมีการตั้งโรงงานในชุมชนต้องผ่าน 2 ขั้นตอน คือ ทำเวทีประชาคมระดับตำบล และนำเสนอเข้าระดับสภาตำบล

สุรศักดิ์ ภูบุปผา (2551) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของสถานบริการจากนโยบายการจัดระเบียบสังคมบริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาผลกระทบการปฏิบัติตามนโยบายการจัดระเบียบสังคมที่มีต่อสถานบริการ บริเวณหาดป่าตอง อำเภอกระทุ่ม จังหวัดภูเก็ต (2) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดระเบียบสังคมสถานบริการ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า นโยบายดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการสถานบริการและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลกระทบดังนี้ (1) ผลกระทบต่อผู้ประกอบการสถานบริการ โดยระยะเวลาในการเปิดสถานบริการสั้นลง ทำให้รายได้ลดน้อยลง (2) ผลกระทบต่อลูกจ้างแรงงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากรายได้จากการประกอบกิจการของสถานบริการลดน้อยลง ส่งผลต่อรายได้ของพนักงานกลายเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและครอบครัว (3) ผลกระทบต่อบรรยากาศการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวในบริเวณหาดป่าตองส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ จะไม่เข้าใจถึงนโยบายการจัดระเบียบสังคม ทำให้รู้สึกว่าถูกจำกัดและควบคุมการท่องเที่ยวยามค่ำคืน เกิดความไม่ประทับใจจากการมาท่องเที่ยว (4) ผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจจะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามนโยบายนี้อย่างเคร่งครัด ควบคุมตรวจตราเวลาปิดสถานบริการ หากปล่อยปละละเลยอาจมีความผิด ส่งผลต่อหน้าที่การงาน แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้นโยบายการจัดระเบียบสังคมมีดังนี้ (1) การจัดให้สถานธุรกิจบันเทิงเปิดกิจการในบริเวณเดียวกัน (2) การตรวจสอบและกำกับดูแลการกำหนดเขตพื้นที่ (3) การกำหนดมาตรการในการป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้มั่วสุมในสถานบริการ (4) กำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการให้ความคุ้มครองดูแลลูกจ้าง (5) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ให้กระทบถึงสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล

เนตรทราย นิสสัยสุข (2556) ได้ศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดระยอง กรณีศึกษาชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันแก้ไขผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลกระทบ (เชิงลบ) มากที่สุด โดยเฉพาะในด้านปัญหาหุ้ลมฟ้าอากาศขยะส่งกลิ่นเหม็น ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาเรื่องการรั่วไหลของสารเคมีลงสู่อ่างเก็บน้ำ ในส่วนประเด็นเสียงและอากาศ/ฝุ่นละอองนั้น เป็นปัญหาที่พบน้อยที่สุด ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ได้ส่งผลกระทบในเชิงบวก

ประชากรมีงานทำเพิ่มขึ้น เมื่อจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ภาคเกษตรกรรมลดลง ที่ดินได้ถูกพัฒนาเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม จึงทำให้ที่ดินมีราคาที่สูงขึ้น คนในชุมชนขายที่ดินให้กับโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ตามลำดับ ซึ่งราคาที่ดินและการถือครองที่ดินนั้น รัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ ราคาเป็นไปตามกลไกทางการตลาด และในการดำเนินนโยบายของประเทศให้ความสำคัญกับการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐจึงให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่น ทางด้านสังคม พบว่า ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งผลกระทบต่อเชิงลบ คือ การไม่พอเพียงในระบบโครงสร้างพื้นฐาน เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน เกิดการขาดแคลนด้านสถานศึกษา ส่วนผลกระทบต่อเชิงบวก คือ เมื่อมีประชาชนเข้ามาอาศัยมากขึ้น ย่อมส่งผลดีต่อผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ราคาที่ดินมีราคาสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในประเด็นย่อยทั้ง 4 นั้น มีสัมพันธ์กัน เมื่อเกิดสิ่งนี้ทำให้มีอีกสิ่งเกิดตาม ซึ่งต้นเหตุหรือผลลัพธ์นั้น อาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบได้เสมอ ด้านสุขภาพ พบว่า ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ผลกระทบในเชิงลบ คือ การสิ่งกลิ่นเหม็นของขยะอุตสาหกรรม การรั่วไหลของสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ การจราจรติดขัด ส่วนผลกระทบในเชิงบวกนั้น คือ ชุมชนมีการจัดการระบบสาธารณสุขของชุมชนเป็นอย่างดี สนใจในเรื่องความเป็นอยู่ ประชากรผู้สูงอายุ และสุขภาพของชาวบ้านในชุมชนมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 ที่มาของตัวแปร

ตัวแปร	ที่มา
รายได้	กนกพล ทิมางกูร (2552), พงษ์วรรณ สุขโกคา (2552), รุ่งทิวา พวกเพ็ชร (2550), ศักดิ์ศรี รักไทย (2546)
รายจ่ายและหนี้สิน	กนกพล ทิมางกูร (2552), รุ่งทิวา พวกเพ็ชร (2550), ปรีชา ปาสาวัน (2551), ศักดิ์ศรี รักไทย (2546)
ความมั่นคงในอาชีพ	ปรีชา ปาสาวัน (2551), วันดี วิศาลโกคะ (2533), ศักดิ์ศรี รักไทย (2546)
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	กนกพล ทิมางกูร (2552), ปรีชา ปาสาวัน (2551), สุวดิษฐ์ พงษ์พิศาล (2554)
ปัญหาภายในชุมชน	กนกพล ทิมางกูร (2552), สุรศักดิ์ ญูปปผา (2551), พงศกร บุญยสิริกุล (2555), สุวดิษฐ์ พงษ์พิศาล (2554)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง และมีวิธีการตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 คือ ชาวประมงที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ 2 ตำบลที่มีการประกอบอาชีพประมงจำนวนมากและมีชาวประมงอาศัยบริเวณติดกับทะเล คือ ตำบลปากน้ำ และตำบลบ้านแพ โดยมีประชากรรวมทั้งหมด จำนวน 27,790 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง, 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 27,790 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

$$n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\begin{aligned}
 N &= \text{ขนาดของประชากร} \\
 e &= \text{ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 0.05} \\
 &\text{โดยแทนค่าลงในสูตรดังนี้} \\
 n &= \frac{27,790}{1+27,790(0.05)^2} \\
 n &= 394.324
 \end{aligned}$$

เพื่อให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เป็นจำนวน 395 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้วิจัยจะเลือกจากประชากรที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองที่ทำประมงและอาศัยอยู่ติดกับทะเล คือ ตำบลปากน้ำ และตำบลบ้านเพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทำแบบสอบถาม มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับผลกระทบของชาวประมง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ เรื่องรายได้ เรื่องรายจ่าย และหนี้สิน เรื่องความมั่นคงในอาชีพและด้านสังคม คือ เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน และเรื่องปัญหาภายในชุมชน

2. ร่างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้มีความครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่อง ที่ทำการศึกษา และให้อาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไข เพิ่มเติมเนื้อหาของแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับชาวประมงที่อยู่บริเวณตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง เนื่องจากมีท่าเรือประมงขนาดใหญ่ บริเวณปากแม่น้ำเป็นชุมชนหนาแน่น เป็นแหล่งการค้า ชาวบ้านทำเกษตร เช่น ปลูกมะม่วง มะพร้าว ประมงพื้นบ้าน เลี้ยงปลาเก๋า เลี้ยงปลาในกะชัง ประมงทะเลเล็ก ผลิตภัณฑ์ทางการประมง ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ และกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นได้

4. นำแบบสอบถามทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทดสอบความเที่ยง (Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าความเชื่อมั่นจากแบบทดสอบเท่ากับ 0.834 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้

5. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง

การทดสอบเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน ประคอง กระณสูตร, 2538, หน้า 42) จากสูตร

$$a = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{s_t^2} \right]$$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารข้อมูลต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคิดค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) เรื่องรายได้ (2) เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน (3) เรื่องความมั่นคงในอาชีพ และด้านสังคม ได้แก่ (1) เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน และ (2) เรื่องปัญหาภายในชุมชน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จากนั้นแปลผลตามที่กำหนดไว้

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert โดยกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 110)

มีผลกระทบในระดับมากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มีผลกระทบในระดับมาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
มีผลกระทบในระดับปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
มีผลกระทบในระดับน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
มีผลกระทบในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

การแปลความหมายข้อมูล ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 110)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
4.51-5.00	ประชาชนได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ประชาชนได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ประชาชนได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ประชาชนได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	ประชาชนได้รับผลกระทบในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ (Frequency) และการสรุปอธิบายด้วยความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาผลกระทบของชาวประมง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมจากแบบสอบถามของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 395 คน การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	222	56.20
หญิง	173	43.80
รวม	395	100.00

จากตาราง 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.20 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.80

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20-30 ปี	28	7.09
31-40 ปี	109	27.59
41-50 ปี	126	31.90
51-60 ปี	96	24.30
61-70 ปี	28	7.09
71 ปีขึ้นไป	8	2.03
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.90 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.59 และมีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	84	21.27
สมรส	283	71.65
หย่า	16	4.05
หม้าย	12	3.03
รวม	395	100.00

จากตาราง 4 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 71.65 รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 21.27 มีสถานภาพหย่า คิดเป็นร้อยละ 4.05 และสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 3.03

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3 คน	87	22.03
4-6 คน	231	58.48
7-10 คน	68	17.22
11-15 คน	9	2.27
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 58.48 รองลงมา คือ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 22.03 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7-10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.22 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 11-15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย

ที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำบลปากน้ำ	200	50.63
ตำบลบ้านแพ	195	49.37
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย ตำบลปากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 50.63 และที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัยตำบลบ้านแพ คิดเป็นร้อยละ 49.37

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	10	2.53
ประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6	134	33.92
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6	117	29.62
ปวช./ ปวส.	71	17.98
ปริญญาตรี	55	13.92
ปริญญาโท	8	2.03
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 33.92 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 29.62 และมีระดับการศึกษา ปวช./ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 17.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้ประกอบการประมง	245	62.03
ค้าขาย	150	37.97
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพผู้ประกอบการประมง คิดเป็นร้อยละ 62.03 และมีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 37.97

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	14	3.54
ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท	59	14.94
ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท	138	34.94
ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท	111	28.10
ตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท	58	14.68
ตั้งแต่ 50,001-100,000 บาท	13	3.29
มากกว่า 100,001 บาท	2	0.51
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 9 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.94 รองลงมา คือ มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.10 และมีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.94 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการ การแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เป็นลักษณะคำถามแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยผู้วิจัยให้ชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 395 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ดังนี้

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด
การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

ผลกระทบ	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
ด้านเศรษฐกิจ	3.16	0.899	ปานกลาง
ด้านสังคม	2.80	0.950	ปานกลาง
รวม	2.98	0.925	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง
พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, $SD = 0.925$)
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.16$, $SD = 0.899$)
รองลงมา คือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 2.80$, $SD = 0.950$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด
การประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายได้ (n = 395)

ด้านเศรษฐกิจ (เรื่องรายได้)	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
1. รายได้ที่ได้รับในปัจจุบันทำให้ท่านและครอบครัวสามารถดำรงชีพ อยู่ได้อย่างมีความสุข	2.71	0.836	ปานกลาง
2. ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้ จากการดำเนินมาตรการการแก้ไข ประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.67	0.949	มาก
3. รายได้ที่ได้รับก่อนมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมง ผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ	3.64	0.775	มาก
4. รายได้ที่ได้รับหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมง ผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ	2.38	0.802	น้อย
5. ท่านพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน หลังมีมาตรการการแก้ไข ประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.33	0.858	น้อย
รวม	2.95	0.884	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ ในเรื่องรายได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$, $SD = 0.884$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับมากที่สุด คือ ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.949$) รองลงมา ได้แก่ รายได้ที่ได้รับก่อนมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 0.775$) และรายได้ที่ได้รับในปัจจุบันทำให้ท่านและครอบครัวสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$, $SD = 0.836$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายจ่าย และหนี้สิน ($n = 395$)

ด้านเศรษฐกิจ (เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน)	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
1. ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่ายจากการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.65	0.861	มาก
2. ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องหนี้สิน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.43	0.924	ปานกลาง
3. ท่านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.61	0.864	มาก
4. ท่านมีหนี้สินเพิ่มขึ้น หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.19	0.945	ปานกลาง
รวม	3.47	0.898	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.898$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่าย จากการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง

พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.65, SD = 0.861$) รองลงมา คือ ท่านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61, SD = 0.864$) ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องนี้ขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, SD = 0.924$) และท่านมีหนี้สินเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19, SD = 0.945$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องความมั่นคงในอาชีพ (n = 395)

ด้านเศรษฐกิจ (เรื่องความมั่นคงในอาชีพ)	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
1. ท่านคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพ หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.64	1.123	ปานกลาง
2. ท่านพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเหมือนก่อนที่จะมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.85	0.883	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่ากิจการที่ท่านดำเนินการอยู่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	3.77	0.975	มาก
รวม	3.09	0.993	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องความมั่นคงในอาชีพโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09, SD = 0.993$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่ากิจการที่ท่านดำเนินการอยู่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77, SD = 0.975$) รองลงมา ได้แก่ ท่านพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเหมือนก่อนที่จะมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85, SD = 0.883$)

และท่านคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพ หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$, $SD = 1.123$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน (n = 395)

ด้านสังคม (เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน)	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
1. มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกับเพื่อนบ้านในเวลาหลังเลิกงาน	3.45	0.903	ปานกลาง
2. มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เช่น งานทำบุญ วันปีใหม่ ของชุมชน งานทำบุญสงกรานต์	3.39	0.948	ปานกลาง
3. มีการพึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน	3.35	0.896	ปานกลาง
4. มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน	2.04	0.858	น้อย
รวม	3.06	0.901	ปานกลาง

จากตาราง 14 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 0.901$) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกับเพื่อนบ้าน ในเวลาหลังเลิกงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, $SD = 0.903$) รองลงมา ได้แก่ มีการทำกิจกรรม ร่วมกับสมาชิกในชุมชน เช่น งานทำบุญ วันปีใหม่ของชุมชน งานทำบุญสงกรานต์ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.948$) มีการพึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, $SD = 0.896$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความขัดแย้งระหว่าง สมาชิกในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$, $SD = 0.858$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด
การประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องปัญหาภายในชุมชน (n = 395)

ด้านสังคม (เรื่องปัญหาภายในชุมชน)	\bar{X}	SD	ระดับผลกระทบ
1. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเสพติดและการระบาดของยาเสพติด หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.75	1.081	ปานกลาง
2. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการเล่นการพนันของคนในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.67	0.912	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.56	0.966	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการก่ออาชญากรรมในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	2.21	1.037	น้อย
รวม	2.55	0.999	ปานกลาง

จากตาราง 15 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องปัญหาภายในชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$, $SD = 0.999$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเสพติดและการระบาดของยาเสพติดหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, $SD = 1.081$) รองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการเล่นการพนันของคนในชุมชนหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$, $SD = 0.912$) ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชนหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.966$) และท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการก่ออาชญากรรมในชุมชนหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$, $SD = 1.037$)

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก
การดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง
พ.ศ. 2558**

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาควรมีการปรึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันกับชาวประมง เพื่อความสะดวกและรวดเร็วของชาวประมง เพราะการหยุดทำการประมงของชาวประมงคือรายจ่ายที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น (ความถี่ 23)
2. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่และสำรวจปัญหาว่าวิธีดำเนินงานในปัจจุบันมีปัญหาเกิดขึ้นมาก (ความถี่ 19)
3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำประมงของแต่ละเดือนให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น (ความถี่ 18)
4. ชาวประมงมีภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้านเอกสารหรือข้อกำหนดทางเอกสารต่าง ๆ และการทำบัตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก (ความถี่ 10)
5. การกระจายข้อมูลจากภาครัฐยังไม่ทั่วถึง มีกำหนดการเร่งรีบจนเกินไปขาดความเป็นธรรม ขั้นตอนการทำงานติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความยุ่งยากมากเกินไป (ความถี่ 15)
6. กฎระเบียบที่ให้ชาวประมงปฏิบัติตามควรมีระยะเวลาในการปรับตัวให้ชาวประมงเตรียมพร้อม (ความถี่ 3)
7. ขอให้มีการปรับมาตรการเรื่อง การใช้เครื่องมือประมงให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น เพราะการเปลี่ยนเครื่องมือการทำประมงแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายมาก (ความถี่ 9)
8. ขอให้มีการปรับมาตรการเรื่อง เพิ่มระยะเวลาการทำประมงจากชายฝั่งให้มีระยะการทำประมงจากชายฝั่งมากขึ้น (ความถี่ 16)
9. ควรศึกษาถึงผลกระทบและปัญหาที่จะตามมาก่อนประกาศใช้กฎหมาย (ความถี่ 3)
10. ควรออกมาตรการใหม่ให้เป็นมาตรการกว้าง ๆ เพราะมาตรการที่ออกมาในปัจจุบันมีความซับซ้อนและมากเกินไปที่ชาวประมงจะปฏิบัติตามได้ทัน (ความถี่ 2)
11. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือชาวประมงที่ได้รับผลกระทบมากกว่านี้และเร็วกว่าเดิม (ความถี่ 2)
12. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยวางปะการังเทียมเพิ่ม (ความถี่ 10)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชาวประมงที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.20 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.90 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 71.65 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 58.48 มีที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัยตำบลปากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 50.63 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 33.92 มีอาชีพผู้ประกอบการประมง คิดเป็นร้อยละ 62.03 และมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.94

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านสังคม

ด้านเศรษฐกิจ

1. เรื่องรายได้ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ ในเรื่องรายได้โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ชาวประมงมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้จากการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ รายได้ที่ได้รับก่อนมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพียงพออยู่ในระดับมาก และรายได้ที่ได้รับในปัจจุบันทำให้ชาวประมงและครอบครัวสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อย คือ รายได้ที่ได้รับหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ อยู่ในระดับน้อย และชาวประมงพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบันหลังมีมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับน้อย

2. เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องรายจ่ายและหนี้สินโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายจ่าย พบว่า อันดับที่มีระดับมากที่สุด คือ ชาวประมงมีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่ายจากการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ชาวประมงมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ชาวประมงมีความวิตกกังวลเรื่องหนี้สินหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง และชาวประมงมีหนี้สินเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง

3. เรื่องความมั่นคงในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านเศรษฐกิจ เรื่องความมั่นคงในอาชีพโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชาวประมงคิดว่ากิจการที่ดำเนินการอยู่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ชาวประมงพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเหมือนก่อนที่จะมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง และชาวประมงคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสังคม

1. เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกับเพื่อนบ้าน ในเวลาหลังเลิกงาน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เช่น งานทำบุญ วันปีใหม่ของชุมชน งานทำบุญสงกรานต์ อยู่ในระดับปานกลาง มีการพึ่งพาอาศัย และให้ความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน อยู่ในระดับน้อย

2. เรื่องปัญหาภายในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ด้านสังคม เรื่องปัญหาภายในชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหายาเสพติดและการระบาดของยาเสพติด หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาการเล่นการพนันของคนในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง ชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับปานกลาง และชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาการก่ออาชญากรรมในชุมชน หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการนำเสนอข้อเสนอแนะ ทั้งหมด 6 ข้อ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาควรมีการปรึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับชาวประมงก่อนประกาศใช้กฎหมาย เพื่อความสะดวกและรวดเร็วของชาวประมง เพราะการหยุดทำการประมงของชาวประมงคือรายจ่ายที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น

2. การกระจายข้อมูลจากภาครัฐยังไม่ทั่วถึง มีกำหนดการเร่งรีบจนเกินไป ขาดความเป็นธรรม ขึ้นตอนการทำงานติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความยุ่งยากในการดำเนินการด้านเอกสารหรือข้อกำหนดทางเอกสารต่าง ๆ และการทำบัตรต่าง ๆ

3. กฏระเบียบที่ให้ชาวประมงปฏิบัติตามควรมีระยะเวลาในการปรับตัวให้ชาวประมงเตรียมพร้อม

4. ควรออกมาตรการใหม่ให้เป็นมาตรการกว้าง ๆ เพราะมาตรการที่ออกมาในปัจจุบันมีความซับซ้อนและมากเกินไปที่ชาวประมงจะปฏิบัติตามได้ทัน และชาวประมงขอให้มีการปรับมาตรการเรื่อง (1) การใช้เครื่องมือประมงให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น เพราะการเปลี่ยนเครื่องมือการทำประมงแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายมาก (2) เพิ่มระยะเวลาการทำประมงจากชายฝั่งให้มีระยะเวลาการทำประมงจากชายฝั่งมากขึ้น (3) เพิ่มระยะเวลาในการทำประมงของแต่ละเดือนให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น

5. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรีความช่วยเหลือชาวประมงที่ได้รับผลกระทบมากกว่านี้และเร็วกว่าเดิม

6. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยวางปะการังเทียมเพิ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาในรายด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทั้ง 3 เรื่อง แสดงให้เห็นว่าชาวประมงมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้ มีรายได้น้อยลงหลังจากมีการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย รายได้ของชาวประมงในปัจจุบันทำให้ชาวประมงมีความสุขในระดับปานกลาง ซึ่งลดลงจากเมื่อก่อน ทั้งนี้ส่งผลมาจากก่อนที่จะมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 นั้น ชาวประมงสามารถหารายได้ได้ในระดับมาก แต่หลังจากมีการดำเนินมาตรการแล้วทำให้มีรายได้น้อย ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศไทยได้มีกฎหมายประมงอยู่แล้ว แต่ชาวประมงไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด แต่พอมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัดนั้น ทำให้ชาวประมงไม่สามารถจับสัตว์น้ำทางทะเลได้มากกว่าเมื่อก่อน เพราะมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ในการจับสัตว์น้ำทางทะเลให้ถูกกฎหมาย จึงทำให้ชาวประมงจับสัตว์น้ำทางทะเลได้น้อยลง จึงเป็นเหตุทำให้ชาวประมงได้รับรายได้น้อยลงและมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้มากขึ้น มีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่ายและมีรายจ่ายหนี้สินเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า

หลังจากการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 นั้น ทำให้ชาวประมงจะต้องมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์การทำประมง ซึ่งมีราคาที่สูงมาก และการทำใบอนุญาตการทำประมงต่าง ๆ อีกทั้งต้องหยุดทำประมงตามเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงทำให้แรงงานต้องหยุดด้วย แต่ต้องมีการจ่ายค่าจ้างตามปกติ จึงเป็นสาเหตุทำให้ชาวประมงส่วนใหญ่ มีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่ายและหนี้สิน และมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น อีกทั้งชาวประมงที่ได้รับผลกระทบ ต่อกิจการที่ดำเนินอยู่มีความคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพ และมีความคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพหลังจาก มีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีความสอดคล้องกับศักดิ์ศรี รัก ไทย (2546) ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชาวประมง อันเนื่องมาจากการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ผลการศึกษาพบว่า รายได้ในการทำประมงหลังการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรลดลงกว่าเดิม และรายจ่ายและหนี้สินในการทำประมงหลังการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรเพิ่ม สูงขึ้น และมีความสอดคล้องกับกฤษฎา ตติรังสรรค์สุข (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจ ไว้ 2 ประเด็นสรุปได้ดังนี้

1.1 เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อบุคคล เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากิน ของมนุษย์เพื่อการดำรงชีพ ถ้าบุคคลใดมีเศรษฐกิจดี สามารถทำงานมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อ สิ่งที่มีความจำเป็น ไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และทรัพย์สินการดำเนินชีวิตก็จะมีความสุข แต่ถ้าเศรษฐกิจ ไม่ดี มีรายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน ไม่มีงานทำ การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นจึงไม่มีความสุข

1.2 เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อประเทศ เพราะถ้าหากเศรษฐกิจของประเทศดี มีรายได้ สูงกว่ารายจ่าย มีสินค้าและบริการเพียงพอและทั่วถึง ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี ประเทศนั้น ก็จะมีความมั่นคง สังคมมีความสงบเรียบร้อย ไม่มีปัญหาสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเศรษฐกิจ ของประเทศไม่ดี ประชาชนอดอยาก มีปัญหาว่างงาน สังคมก็จะมีแต่ความวุ่นวาย รัฐบาลก็ต้อง กู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพื่อมาพัฒนาประเทศ ประเทศชาติก็就会被ครอบงำและถ้าเกิดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในชาติได้

2. ด้านสังคม

เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน พบว่า ผลกระทบของชาวประมงหลังจากมีมาตรการ การแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวประมงมีการพบปะสังสรรค์ พุดคุยกับเพื่อนบ้านหลังเวลาเลิกงาน มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เช่น งานทำบุญ วันปีใหม่ของชุมชน งานทำบุญสงกรานต์ มีการพึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน จึงทำให้มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชนน้อยลง เรื่องปัญหาภายในชุมชน พบว่า ผลกระทบ

ของชาวประมงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาหาเสพติด และการระบาดของยาเสพติด หลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้น ชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาการเล่นการพนัน ของคนในชุมชน ชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชน เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เนื่องมาจากการที่แรงงานลูกเรือชาวประมงและชาวประมงว่างงานและมีเวลาว่างมากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาหาเสพติด การพนัน การลักทรัพย์ตามมา และชาวประมงคิดว่าชุมชนมีปัญหา การก่ออาชญากรรมในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลกระทบด้านสังคมทั้ง 2 เรื่อง มีความสอดคล้อง กับสวัสดิสฐ์ พงษ์พิศาล (2554) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อ วิถีชีวิตชุมชนกระแสนอน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาผลกระทบทางสังคม หลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม สรุปได้ดังนี้ ผลกระทบด้านสังคม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ ในชุมชนและครอบครัวลดลง มีความอบอุ่นน้อยลง การพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง เปลี่ยนจากการขอแรง เป็นการจ้างด้วยเงินแทน มีการอพยพของคนต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก ปัญหาชุมชนที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้าน โรคติดต่อ มีการลักขโมยบ่อยครั้ง อาชญากรรม อุบัติเหตุเพิ่มขึ้น ปัญหาหาเสพติด เพิ่มขึ้น และความเข้มแข็งของชุมชนลดน้อยลง

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจาก

มีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558

ชาวประมงต้องการให้มีการปรึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหารือกันกับชาวประมง และอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่และสำรวจปัญหาว่าวิธีดำเนินงานในปัจจุบันมีข้อเสนอ ให้ภาครัฐควรศึกษาถึงผลกระทบและปัญหาที่จะตามมาก่อนประกาศใช้กฎหมาย อีกทั้งการกระจาย ข้อมูลจากภาครัฐยังไม่ทั่วถึง มีกำหนดการเร่งรีบจนเกินไป ขาดความเป็นธรรม ขั้นตอนการทำงาน ติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความยุ่งยากมากเกินไป และชาวประมงต้องการ ให้มีระยะเวลาในการปรับตัวให้ชาวประมงเตรียมพร้อม จากข้อเสนอแนะดังกล่าวมีความสอดคล้อง กับอำพล จินดาวัฒนะ (2546) ได้กล่าวถึงนโยบายสาธารณะว่า นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ที่เป็นนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ นโยบายของรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนา ของชาติ หรือนโยบายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ แต่นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จากภาคประชาชน ภาคเอกชน ชุมชน และสังคมด้วย โดยชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น ในสังคมไทย ส่วนใหญ่ออกมาจากฝ่ายการเมือง ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายราชการ โดยภาคประชาชน และวิชาการมีส่วนร่วมน้อย ทำให้ประชาชนเข้าไม่ถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะ จึงเป็นเรื่องเฉพาะของฝ่ายการเมือง ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายราชการไปเสียส่วนใหญ่ ประชาชนอาจได้ เข้าร่วมบ้างให้ดูพอเป็นพิธีเท่านั้น และการสร้างนโยบายสาธารณะขาดข้อมูลหลักฐานทางวิชาการ

ที่มีน้ำหนักเพียงพอ การสร้างนโยบายเกิดขึ้นจากผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มบางหมู่ โดยขาดกระบวนการประเมินผลกระทบและการกำหนดทางเลือกที่หลากหลาย โดยเมื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะและลงมือดำเนินการไปแล้ว ไม่มีกลไกวิธีการในการประเมินผลกระทบด้านต่าง ๆ และขาดการคิดทางเลือกที่หลากหลาย และประชาชนไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมเลือกทางเลือกเหล่านั้น อีกทั้งยังขาดกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และได้ดำเนินการไปแล้ว ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะจะสะสมมากขึ้น และไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนนโยบายเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ชาวประมงและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจ รวมถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน
2. ควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการให้ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงแก่ชาวประมง เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดประชุมสัมมนากับชาวประมงเกี่ยวกับปัญหาหรือผลกระทบที่ชาวประมงได้รับจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อให้ชาวประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาต่อไป
2. ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพในด้านอื่น ๆ ให้แก่ชาวประมงที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เพื่อให้ชาวประมงที่มีความคิดจะเปลี่ยนอาชีพมีทางเลือกในการประกอบอาชีพและหารายได้เพิ่มมากขึ้น
3. ควรมีการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง อบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและชาวประมงในชุมชน ขอความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดตั้งศูนย์แก้ไขปัญหายาเสพติด

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของชาวประมงระหว่างประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
3. ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของชาวประมงในการปฏิบัติตามมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
4. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในด้านผลกระทบที่ชาวประมงได้รับ เพื่อวิเคราะห์และตั้งเคราะห์ให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ผลการศึกษามุ่งประเด็นถึงผลกระทบโดยตรง และได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากกว่าที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถเก็บข้อมูลได้

บรรณานุกรม

- กนกพล ทิมางกูร. (2552). *ผลกระทบของการสร้างถนนสายรองที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กรมสรรพสามิต ภาคที่ 8. (2554). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ*. เข้าถึงได้จาก http://km8.excise.go.th/kmpak82/index.php?option=com_content&view=article&id=74:pmqa&catid=65:2011-02-16-06-47-48&Itemid=87
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). *ผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ที่ จังหวัดสมุทรสาคร*. เข้าถึงได้จาก https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=10608
- กฤตยา ตติรังสรรค์สุข. (2539). *เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2537). *หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จำนงค์ อควิวัฒน์สิทธิ์. (2543). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรพรรณ ชีรานนท์. (2526). *วิถีชีวิตของคนในเมืองภายใต้ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ จรุธุสวัสดิ์. (2555). *ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาการเศรษฐกิจไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เดชรัต สุขกำเนิด, วิชัย เอกพลาการ และปัดพงษ์ เกษสมบุญ. (2545). *การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเพื่อการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: แนวคิด แนวทาง และแนวปฏิบัติ*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. (2536). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์ปอร์ตเน็ต.
- เนตรทราย นิสสัยสุข. (2556). *ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษาชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บันลือ สุทธารมณ. (2527). *ชีวิตและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประคอง วรรณสูตร. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2543). *สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูปสุขภาพ, สถาบันวิจัยสาธารณสุข.
- ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์. (2544). *Published*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- พงษ์วรรณ สุขโกคา. (2552). *ผลกระทบจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาตำบลราชาเทวะ จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558. (2558, 28 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-45.
- พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490. (2490, 13 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-3.
- พิราวรรณ สุทธิยุทธเสณีย์. (2553). *ความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2547). *นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการและการวิเคราะห์*. เชียงใหม่: คະนิงนิจการพิมพ์.
- รุ่งทิพา พวงเพชร. (2550). *ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตกิ่งอำเภอนิคมน้ำพูน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรเดช จันทรศร. (2554). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ศักดิ์ศรี รักไทย. (2546). *ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชาวประมงอันเนื่องมาจากการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สปริงนิวส์. (2558). *ชาวประมง ทอยย่นเรือจอดเทียบท่าตามมติ สปมผ. เข้าถึงได้จาก:*
<http://www.springnews.co.th/local/southern/234724>
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2554). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). *วิธีการวิจัย ทฤษฎี และการเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทย*.
ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2533). *แนวคิดมาร์กซิสต์กับการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงในสังคมชานาประเทศโลกที่สาม*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สาทิติ จิตนาวา. (2551). *การศึกษาขั้นตอนการก่อเกิดนโยบายสาธารณะ: ศึกษากรณี พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคลังจังหวัดระยอง. (2555). *ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดระยอง ปี 2555*. เข้าถึงได้จาก <http://klang.cgd.go.th/ryg/gpprayong.html>
- สำนักงานจังหวัดระยอง. (2553). *สภาพเศรษฐกิจจังหวัดระยอง*. เข้าถึงได้จาก [http://www.technicrayong.ac.th/sites/default/files/file/Datacenter/5%20ข้อมูลเศรษฐกิจ/vision%20in%20rayong%202554\(news\).pdf](http://www.technicrayong.ac.th/sites/default/files/file/Datacenter/5%20ข้อมูลเศรษฐกิจ/vision%20in%20rayong%202554(news).pdf)
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง. (2553). *ระบบสถิติทางการทะเบียน*. เข้าถึงได้จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/>
- สุธี สังข์หิรัญ. (2540). *การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านในตำบลคูขุด ตำบลคูขุด อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุนันทา สุวรรณาคม. (2535). *โครงสร้างทางประชากรและสังคมกับความเป็นอุตสาหกรรมและความเป็นเกษตรกรรม ศึกษากรณีชุมชนบางกระเจ้า อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ญูปปวา. (2551). *ผลกระทบของสถานบริการจากนโยบายการจัดระเบียบสังคมบริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สุวดิษฐ์ พงษ์พิศาล. (2554). *การศึกษาผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกระแสน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2527). *การประเมินผลการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช,
- องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ. (2558). *ความหมายการประมงผิดกฎหมาย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.greenpeace.org/seasia/th/campaigns/Ocean/overfishing-and-destructive-fishing/IUU/>
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2532). *ผลกระทบของการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อำพล จินดาวัฒนะ. (2546). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ*. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

Murphy, Paud.(1981). *The lesotho distance teaching centre: five years' learning*. Cambridge, England: International Extension College.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ผลกระทบของชาวประมงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง
จากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งหัวข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผลกระทบของชาวประมง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หย่า () 4. หม้าย
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
5. ที่ตั้งของบ้านที่อยู่อาศัย () 1. ตำบลปากน้ำ () 2. ตำบลบ้านเพ
6. ระดับการศึกษา () 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมชั้นปีที่ 1-6 () 3. มัธยมชั้นปีที่ 1-6 () 4. ปวช./ ปวส. () 5.ปริญญาตรี () 6. ปริญญาโทขึ้นไป
7. อาชีพ () 1. ผู้ประกอบกิจการประมง () 2. ค้าขาย () 3. รับจ้างทั่วไป () 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. รายได้ต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท
 () 3. ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท () 4. ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท
 () 5. ตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท () 6. ตั้งแต่ 50,001-100,000 บาท
 () 7. มากกว่า 100,000 บาท

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผลกระทบของชาวประมง

ท่านมีความคิดเห็นจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด
 การประมง พ.ศ. 2558 ส่งผลกระทบต่อท่านในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด
 โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อคำถาม	ระดับผลกระทบ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเศรษฐกิจ					
1. เรื่องรายได้					
1.1 รายได้ที่ได้รับในปัจจุบันทำให้ท่าน และครอบครัวสามารถดำรงชีพอยู่ได้ อย่างมีความสุข					
1.2 ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายได้จาก การดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
1.3 รายได้ที่ได้รับก่อนมีการดำเนินมาตรการ การแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ					
1.4 รายได้ที่ได้รับหลังจากมีการดำเนินมาตรการ การแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 เพียงพอ					

ข้อคำถาม	ระดับผลกระทบ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.5 ท่านพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน หลังมีมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2. เรื่องรายจ่ายและหนี้สิน					
2.1 ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องรายจ่ายจาก การดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2.2 ท่านมีความวิตกกังวลเรื่องหนี้สินหลังจาก มีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2.3 ท่านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนิน มาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2.4 ท่านมีหนี้สินเพิ่มขึ้นหลังจากมีการดำเนิน มาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
3. เรื่องความมั่นคงในอาชีพ					
3.1 ท่านคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพหลังจาก มีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
3.2 ท่านพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน เหมือนก่อนที่จะมีการดำเนินมาตรการการแก้ไข ประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					

ข้อคำถาม	ระดับผลกระทบ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.3 ท่านคิดว่ากิจการที่ท่านดำเนินการอยู่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการแก้ไขการประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
ด้านสังคม					
1. เรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน					
1.1 มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกับเพื่อนบ้านในเวลาหลังเลิกงาน					
1.2 มีการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เช่น งานทำบุญ วันปีใหม่ของชุมชน งานทำบุญสงกรานต์					
1.3 มีการพึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน					
1.4 มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน					
2. เรื่องปัญหาภายในชุมชน					
2.1 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหายาเสพติดและการระบาดของยาเสพติดหลังจากมีการดำเนินการมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2.2 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการเล่นการพนันของคนในชุมชนหลังจากมีการดำเนินการมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					

ข้อคำถาม	ระดับผลกระทบ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.3 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการลักทรัพย์ในชุมชนหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					
2.4 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปัญหาการก่ออาชญากรรมในชุมชนหลังจากมีการดำเนินมาตรการการแก้ไขประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....